СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 5. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го СІЧНЯ 1951. No. 5. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 6, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

Марія Овчаренко

Коли зійде перша зірка...

Вечірній сумерк спроквола спускається на землю, і на вибідлому шовку неба з'являється перша зірка...

Мимохіть очі звертаються на схід, а думка біжить нестримно туди, де за далекими морями, за глибокими річками, за високими горами незабутня, єдина між усіми країнами — наша батьківщина...

І згадується: за синьою смужкою лісу, закутавшись пуховими завоями снігу, розкинулись хатки. Химерними стрічками кучерявиться дим над стріхами, де-не-де в віконці блисне вогонь...

Короткий зимовий день зникає за обрієм. Тоді в кожній хаті дітвора, припавши щічками до шибок, чекає. І коли з дитячих грудей вирветься радісне: „Мамо! Перша зірка!", за порогом заскриплять по морозній снігу кроки, і в хату входить батько з „дідухом".

„Христос раждається! Дай Боже, святкувати і других свят дочекати..."

Голос батька звучить урочисто, наче в церкві.

Потім батько повагом дістає з-під образів книжку й займає місце на покутті. Всі стають біля столу.

„Рождество твоє, Христе Боже наш!" До батькового голосу приєднуються голоси цілої родини.

Свят-Вечір починається, найбільше свято дитячої радости. Неземна урочистість сходить до хати. Як особливо білі скатерть і білі стіни здовж під іконами...

Мати подає вечерю. Кутя з запашним медом, борщ, риба, узвар... скільки цих страв, зв'язаних з чарівним ритуалом Свят-Вечора!..

Дочки дзвонять ложками в відчинену кватирку: „Морозе, Морозе, іди до нас вечеряти!"

А наймолодші мізинчики, посідавши долів на соломі, квокають, щоб кури скоро гніздились. Пахне сіном, що в снопику лежить під столом на пам'ятку, що „Діва Марія сіном притрусила, в яслах положила Господнього Сина..."

У хаті затишно, тепло й так радісно, що не тільки батько й мати, але наче й ікони усміхаються. А десь між зірками, що мерехтять у морозному повітрі, буцім янголи дзвонять у срібні дзвіночки...

„Чи дома, дома, пан-господарю!"

Вже й колядники поспішили і широкою, розмашною мелодією під вікном сповіщають „дивную новину", що „Син Божий народився"...

Тому, пане господарю, відчиняй двері, застеляй килимами столи, бо прийдуть до тебе аж „три празники в гості"..

Але господар гідний цього, бо він пан, князь у шубі золототканій, а його жінка чорнобрива краля, і товар у нього „весь хороший", а в його коника золоті підкови й золоті стремена, а по його саду — винограду павоньки ходять і золоте пір'ячко ронять...

Все розкішне, все в золоті...

Сидить батько на покутті, хоч не в шубі золототканій, зате в льняній сорочці білій і слухає з достойною повагою господаря, так як колись його батько, його дід і прадід... і як колись, може слухатиме й його син...

„Радуйся, земле, Син Божий народився!"

..І як колись перед десятиріччями і перед сторіччями така сама наземна радість сповнює душу і враз із словами колядки, якої початки губляться десь далеко в давновідгомонілих віках, лине до небесних висот, ген аж туди, де в морозному повітрі блистить молочний шлях і де серед міліярдів золотих зірок співають янголи: „Слава во вишніх Богу, а на землі мир..."

*

Так було колись, недавно, здається вчора...

А як там тепер?

Як зустрічаєш новонародженого Спасителя, дорога Батьківщино?

...Вечірний сумерк спускається на землю і на небі з'являється перша зірка... Закутавшись пуховими завоями снігу, сплять у бабці хатки...

А що в хатах?

При нетопленій печі сидить на ослоні безмовно мати, а батько під іконами на покутті спер сиву голову на чорні спрацьовані руки... В хаті тиша й за вікном тиша така, що чути, як у саду осипається з обважнілої галузки сніг...

А де ж сини й дочки?..

Розійшлись, розбрились по широкому світі, розвіяні світовою завірюхою, як дрібні листочки...

Може десь за горами, за глибокими річками, за широкими морями на чужих землях, по чужих країнах, в далеких гамірних містах...

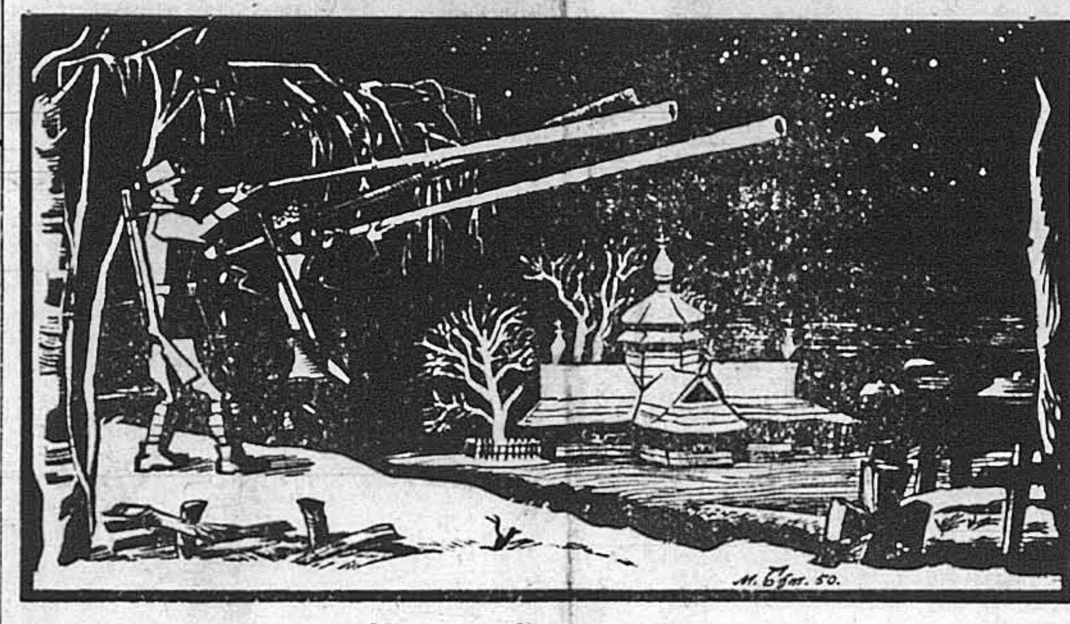
А може десь тут уріднім краю сплять тихим непробудним сном під зеленими смереками у рідних карпатських лісах?..

Сидять безмовно батько-мати... Безмовно отре пекучу сльозу мати й тихо поставить під іконами неторкнуту страву...

Це для душ покійних, що в цю святу ніч, коли над світом стає „дивная новина", сходять до рідних садиб...

...На небі в морозному повітрі іскриться молочний шлях. Тихо дрімають хати... Не чути ні сміху дитячого, ні колядок..,

Тільки десь у висотах пересипаються янголи золотими зірками і співають похвальний гимн новонародженому Синові Божому „Слава во вишніх Богу!.."

Нова радість стала...

Яр. М'ятка

В РІЗДВЯНЕ СВЯТО

Ми все таки чекатимемо
Щороку благовісної зорі,
Згадавши, як над Вифлеємом
Вона з'явилася, — як пастирі,
Що стада стерегли на полі,
Почули голос янгольський, дзвінкий, —
Як до вертепу вбігли, й долі
Схилили чола, і поклін низький
Віддали, взрівши чудо-диво:
Неначе храм увесь вертеп яснів
Од променів, що мерехтливо
З висот небесних сипались долів
І тепло сяли круг Дитяти;
Воно в ясельцях спало любим сном —
І радувалася Ним Мати, —
Святець-стариц радів... І там кругом
Лунала втіха, гомін милий,
Хор херувимський! — Вбогі пастирі
Дитям рожденим веселились!
Зоря ж світила, сяяла вгорі...
Тієї то святої ночі,
Тривожні перейшовши манівці,
Безперестанно на пророчі
Слова надіючись, три мудреці
Зорю узріли. — Променисто
Вона жаріла блиском чарівним
І ніччю освітила місто,
Юдейське, мирне місто Вифлеєм.
Зрадівши вельми, поспішили
Вони, куди блиск зоряний їх вів,
Знайшли вертеп. І поклонились
Володарі три поруч пастирів
Дитяті Божому!
Багато
Від того часу проплило років...
А все ж таки в Різдвяне Свято
Подію дорогу з прадавніх днів
Все наново, все так охоче
Ми споминаємо вже стільки літ!
Чи ж знаємо, що й нас пророче
Завітне слово посилає в світ?!

О, справді, так! Земляче-брате!
Мандрівники! ми в цій важкій порі, —
Ще й нас мете гоніння кляте
Гірш, як колись мело, в часи старі!
Що ж!
Хоч нас доля не голубить,
І хоч царює хижий ірод-враг, —
Одначе ми, мій брате любий,
Де тільки будемо, в усіх краях
Несімо милосердя, й віру,
И любов у світ! — Ми — правоти жадні!
Нічого, що людці над міру
Нас, певно, висміватимуть! — Та ж дні
Злетять!
Пройдуть літа!
І знову
Месія зійде в світ цей з вишини!
Зорю-провісницю Христову
Знов люд узрить! Увидимо і ми
Той промінь, що від нього й нині
Вже наша мисль ясніє — ожива!
Не заблукаємо в чужині
На манівцях! Мій брате! Ще нова
Могутня радість небуденна
Огорне нас! Поглянь же у блакить:
Там гимн співає вся вселенна!
Там вічно серед зір хорал дзвенить!
Тож вір: Ще з висоти святої
Зішле Бог світло й на нашу путь!
Хай, ми — бездольники — ізгої!
Але недарма дні нам проминуть!
Ти знай: не вікувати злобі.
Ми світлий клич несемо в кожен край:
„Шукай людини праведної,
в юрбі людській шукай,
шукай у собі!"

— — — — — — — —

Тож підемо! Яка дорога
В нас не була б: пряма, чи манівці...
В невтишній тузі все до Бога
Доходять люди — прості і мудрці!

П. Ковалів

Два шляхи життя

Сталася дивна подія — народився Син Божий в образі людини, щоб образ цей зробити праведним. Це велика тайна, що її не можемо ми осягнути своїм розумом, але можемо лише відчути своїм серцим ту велику силу Божого Промислу, що через цю саме тайну відкриває шлях до пізнання найвищої Правди. Пізнання Правди — це основна запорука миру й спокою на землі. Ангели перші віщували про цей мир і спокій, вітаючи народжене Дитятко Словами пісні: „Слава на небі Богові, на землі мир . . ."

В цьому полягає вся велич християнства, як релігійної доктрини, що пришестя на землю Сина Божого розцінює як акт Божественного Промислу. Народжений Син Божий своїм життям на землі і своєю Божественною наукою, засвідченою в Євангелії, відкрив людям шлях до миру й спокою, шлях до спасіння. „Не на те Бог послав у світ Сина Свого, щоб Він судив світ, — каже євангелист Іоан, — а щоб світ спасений був через Нього. Хто вірує в Нього, той не осуджується, а хто не вірує, вже є осуджений за те, що не увірував в ім'я Єдинородного Сина Божого (Іо. 3, 16-18). „Суд же є в тому, — продовжує далі євангелист, — що Світло прийшло у світ, і люди більше полюбили темряву, ніж Світло, бо діла їх були лихі" (Іо. 3, 19).

Цими словами розкривається вся сутність тієї трагедії, що її нині переживає світ, полюбивши більше темряву, ніж Світло. Людина має від свого Творця найвищий дар — свободу волі, свободу діяння. Але, на жаль, цей дар вона використовує на лихі вчинки. Вона ухиляється від Світла Христової науки, що вказує найвищий ідеал людських взаємовідносин. Вона прямує в темряву ночі, що обгортає світ ненавистю і веде його до страшних катастроф, до винищення.

Ми переживаємо нині страшні часи, що їх не знала ще історія людства. Світ поділився на два ворожі табори: „з Богом" і без Бога". З Богом ідуть ті, що шукають Світла; що несуть світові правду, любов і справедливість; що своїм життям наслідують найвищий ідеал життя на землі — життя Самого Христа, який для того й народився в образі людини і жив серед людей, щоб приклад цього життя показати. Без Бога ідуть ті, що втратили рівновагу свободи волі і люблять більше темряву, ніж Світло; що своїм розумом хотять осягнути недосяжне; що замість любови сіють ворожнечу, розбрат, ненависть; що руйнують , нищать найкращі здобутки людської культури, надбання творчого духа людина; що, нарешті, несуть світові загибіль, копаючи яму для своєї власної загибілі.

Такі два шляхи життя, що ними пішло людство. Християнство не раз остерігало людство від різних катастрох. Воно й тепер стоїть на сторожі людської гідности. Свята Церква закликає світ до миру й спокою, вона застерігає його від братовбивства і кровопролиття. Вона проповідує свободу тим, хто цієї свободи не має, хто гине в кайданах неволі і рабства. Вона остерігає людину від найбільшого лиха — від будування власного щастя на нещасті інших.

Як із року в рік, сьогодні знову ми чуємо ангельську пісню: „Слава на небі Богові, на землі мир . . .", що її співає Свята Церква, бо народився Син Божий, щоб мир і спокій принести на землю. Звідси висновок: тільки в єднанні з Богом, тільки з вірою в абсолютну Правду світ може вийти переможцем над темрявою ночі, будучи осяяний світлом високої ідеї Царства Божого на землі, ідеї, що її приніс на землю народжений Син Божий.

Михайло Островерха.

З тугою янголів

Небо, аж іскриться — зорями, як зубами січе!

Навіть селедин місяця приблід, такий мороз!

Ввесь простір у снігу — такий білий цей простір, такий безмежний і чистий, аж віддих вривається, глядючи на ці далі.

На снігу — безліч, безліч, неймовірне множество блискіток, як зірок, що місяць ними розсипається.

У селі тиша.

У сяйві місяця рожевіють світлами хат вікна. А вікна такі маленькі цих хат у загатах.

Де-не-де з морозу трісне лата, то ґонта крівлі хати. Де-не-де залає пес. Час до часу хтось дорогою швидко пройде і морозні дзвони рознесе по снігу. І знову — тиша!..

Я й сам не знаю, де так воно бувало, може ще й є, бодай — потайки, але є!

Чи по селах Борщівщини, Бучаччини, Кам'янець-Подільщини, Київщини? Чи на степах, на взгірках і в балках Людвиківки, Дерехова, Голєндрів, Курдилівки, Скоморох, Сорік, Сновидова?..

Але в цій тиші Свят-Вечора я чую — співи лунають:

Ой, плясу-плясу, маю до кого,
Дасть ми дівчина пів золотого.
Ой, дай же, дайже, як маєш дати,
Не хочеш дати — вижени з хати.
Чи коцюбою, чи кочергою...

За вами спів губиться у просторах, що наче вдихають цей гомін у себе.

А з дахів, до яких наближаєтесь, долітають нові мотиви, з тим же настроєм:

Ой, чинчику-васильчику,
Посію тя в городчику;
Буду тя шанувати,
Три рази на день поливати.
Стояли горшки під лавкою,
Та й заросли муравкою.
Стояли горшки на полици,
Та й заросли печерицев..

—o—

З долішнього кінця загомонів дзвінок: Церковне Брацтво з колядою йде! Здорові, огрядні господарі. На них білі кожухи, що в місяшному сяйві білиною розпливається, й ви добре бачите лише чорні чоботи та й такі ж високі шапки. Гурт стає під вікном нанашка Тадевка. Один із голосистих відкашельнув і морозні простори сповнились вісткою:

Ангел пастирям мовил:
Христос ся нам народив!
В Вифлеєм, місточку убогім,
З покоління Давида,
З Пречистой Марії!

З останньою строфою коляда втихає, а один із господарів віншує:

від Рождества до Богоявленія,
від Богоявленія до Воскресенія,
від Воскресенія до Вознесенія,
від Вознесенія до Святого Духа,
від Святого Духа до сто літ
най вам Господь дарує вік!
Христос ся раждає!..

Відчиняються сіняшні двері й голос господаря:

Славіте Його!..

Взяли коляду, перекинулись деякими морозними словами й далі — в білі, іскристі, морозні простори! Несуть Різдвяну коляду — від серця до серця, від хати до хати, від села до села, від міста до міста, від Львова до Києва! Так само, як за Ярослава Мудрого, як за короля Данила, незмінно так само!—

—o—

Чи дома-дома бідная вдова?
Славен єси,
Наш милий Боже,
На небеси!
Нема і дома, пішла до Бога!

Пожалітись пішла, ласки просити, бо вже дуже важно в розграбленій, зганьбленій хаті без батьків, братів, дітей, що розсипались по всьому світу,— по Америках, Австралії, Африці, Азії, по ненаситній Сибірі, важко бе них жити!.

Славен єси,
Наш милий Боже,
На небеси!..

—o—

А в Чертежі церква на горбку.
На бані — хрест похилився!

ПРЕМІЄРИ КАММОНВЕЛТУ НАРАДЖУЮТЬСЯ ЯК РЯТУВАТИ МИР

Лондон, 5. січня. — Вчора тут почалися десятиденні наради премієрів країн Британської Спільноти Народів, головним предметом яких є узгіднення політики для рятунку миру. Стверджується, що між всіми учасниками нарад існує однозгідність щодо таких справ і переконань: 1. Війна не є неминуча і ціллю конференції повинна бути не підготовка до війни, тільки заходи, щоб до неї не допустити, що на одно виходить; 2. Учасники нарад здають собі справу з цілої грози теперішнього міжнародного положення, але вони не вважають його безнадійним; 3. В теперішніх обставинах вони вважають за необхідне приділити максимальну увагу для вдержання і скріплення авторитету Об'єднаних Націй.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
СВОЇМ ЧЛЕНАМ Й ПРИХИЛЬНИКАМ
ТА
ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
бажає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

БАГАТО РАДОСТИ З НАГОДИ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
ТА БАГАТО УСПІХІВ У НОВОМУ РОЦІ СВОЇМ
СПІВРОБІТНИКАМ, ДОПИСУВАЧАМ, ПРИЯТЕЛЯМ, ЧИТАЧАМ ТА ВСІМ УКРАЇНЦЯМ
бажають
РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

АЛІЯНТИ ЕВАКУВАЛИ ЗРУЙНОВАНИЙ ІНЧОН

НАСТУП ЧЕРВОНИХ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ НА ЦІЛОМУ ФРОНТІ

Токіо, 5. січня. — Сьогодні вночі аліянтські війська, під сильним прикриттям авіяції та артилерії з воєнних кораблів, евакували Інчон, морський порт на захід від зайнятого вже червоними Сеул, де аліянти свого часу були зробили бравурний десант, що був би вирішив переможне для аліянтів закінчення війни, якби не інтервенція комуно-китайських орд. З Інчон евакуовано не тільки війська і воєнний матеріял, але теж цивільне населення, так, що в місті дослівно не залишилось живої душі. Після того окремі саперні відділи знищили та зрівняли зі землею всі військові, портові та інші стратегічно важливі споруди, залишаючи за собою тільки згарища і руїни. Комуністичні війська, після вступлення до Сеул, почали негайно дальший похід на південь за відступаючими з'єднаннями американської Восьмої Армії. Рівночасно інші комуністичні сили, в кількості поверх 120,000 вояків, почали загрожувати оточенням аліянтських військ на східному правому крилі фронту. Аліянти не приймають бою і відступають пляново. Як довго і до якої лінії вони думають відступати — невідомо. На південь від Сеул комуністи переправились вчора через замерзлу ріку Ган та продовжують свій похід на південь. З аліянтської головної квартири заповідається, що чергового найбільшого натиску ворога треба сподіватися на центральному секторі фронту. В міжчасі, аліянтська авіяція безупинними атаками сіє смерть і руїну між ворожими рядами на фронті і в запіллі. Сильні з'єднання аліянтської фльоти маневрують прибережними водами крок за кроком за відступаючими військами, завжди готові прийти їм в потребі з допомогою. У військових і дипломатичних колах сподіються знову якоїсь несподіванки в теперішньому воєнному розвитку.

ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВОЛІ ТРЕБА ЖЕРТВЕННОСТИ ЗАХІДНОГО СВІТУ — АЙЗЕНГАВЕР

Вашингтон. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер остеріг Західний світ, що для збереження волі треба жертвенности і що европейські країни мусять виказати таку щирість як Злучені Держави Америки при підшукуванні ресурсів для спільної оборони. Америка виявила свою готовість дійсними боєвими силами і воєнними матеріялами при організації засобів для оборони країн з Північно Атлантійського Пакту. Це сказав ген. Айзенгавер на конференції з офіцерами у Пентаґоні, перед своїм виїздом з Америки для обняття становища верховного команданта збройних сил Західної Европи.

Коли на пресовій конференції спитали президента Трумана, чи республіканські конґресмени можуть заборонити йому висилати американську армію до Европи, він відповів, що президент не потребує згоди Конґресу для цієї справи. Це вважається за відповідь президента на резолюцію республіканського конґресмена Фредерика Р. Кудерта з Ню Йорку, в якій він пробує заборонити фонди на дальшу висилку американських збройних сил до Европи без згоди Конґресу.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

НАШЕ РІЗДВО

Українське Різдво припадає в тому часі, коли вже зникають зверхні познаки американської різдв'яної атмосфери: яскраво освічені ялинки, пишно прибрані виставові вікна та звисаючі вінки з різнобарвними лямпочками і чудовими світлами, що їх так багато по вулицях і домах кожного міста. Не видно вже й передсвяточної хмари людей з цілими горами святочних подарунків, що є виявом любови і сентименту до рідних та ближчих і дальших друзів. Усе це минулось. Хоч і ми були учасниками тих святочних настроїв, проте ждали на „своє Різдво".

Вчитуючись у святочні статті й роздумуючи над змістом святочних промов та побажань, ми завважили, як дехто звертав увагу на цю обставину, що тепер присвячуємо під Різдво забагато часу матеріяльним речам, чи там комерсійним, а замало духовій частині цеї великої події, якою є Різдво Христове. А якраз ця друга частина повинна бути на першому місці у наших відчуваннях, зокрема тепер, коли матеріялістичний світ Кремля пішов проти Христа та людської цивілізації, побудованої на Його ідеях, так чудово переданих у „Проповіді на Горі".

„Наше Різдво", що його обходимо в тихій атмосфері, надається якнайкраще до такого святкування. До того якраз таке Різдво нам, дітям многострадальної України, найбільш до серця промовляє.

Різдво — це насправді чарівне свято. Щоб не говорити про його модерну „матеріялістичну" сторінку, фактом є, що людина стає під Різдво якоюсь ліпшою, а бодай намагається нею бути, бодай хоче нею стати. Це явище цілком природне вже хоч би тому, що з Різдвом зв'язується мир і любов, радість і братерство, що на Різдво згадуємо з радістю живих і проливаємо сльозу за мертвих. Хто цього не відчуває, для такого нема Різдва. Його серце навіть раз у рік, навіть під саме Різдво, не дає себе зм'якшити. Тому саме Скрудж Діккенса буде завжди клясичною пригадкою, що Різдво може виявитись у всій величі тільки у такій душі, в якій не приспані благородні відчування людини до людини.

Не зважаючи на традиційну різдв'яну радість, навіть у країні Дикенса сам король заговорив цього Різдва у своєму посланні про „грізну воєнну тінь", яка зависла над людством та не дає людям „почуватися щасливими і веселими, як це, природно, повинно бути в часі Різдва". Ми здаємо собі з цього справу краще других народів. Тому, хоч у Тиху Ніч ми радітимемо янгольським співом про мир, то спів цей буде переплітатися зі стогоном Рідної Землі, з плачем наших рідних братів і сестер, батьків і матерей. Хоч бачитимемо небесну зірку, яка веде нас до спасіння і Вифлеєму, уява наша не зможе позбутись і тої червоної, яка вказує на Кремль-Москву і є символом неволі та пекольних мук.

Різдво — це надія на рятунок. Але рятунок цей таки від людей залежить, від їх волі протиставитись злу. Різдво віддає нам втрачений рай і заповідає кінець тиранам, бо ж не на те Господь післав Сина Свого, щоб Нерони над світом панували! Різдв'яна містерія не дозволяє навіть припускати, щоб прийшов кінець Божому царству на землі. Це ж Бог предвічний народився, щоб спасти люд свій весь, а не його погубити! Велика містерія, велика правда і велика надія для кожної української душі, для кожної української хати, тут, в Україні і по всьому світу.

Микола Кокольський

Не плач Рахиле!

Коли за мурами міста погасне сонце, сірий сумерк на вулиці впаде, а на гранаті неба перша зірка цвітом папороті зацвите, лети крилата думко, в далечінь, туди, де за горою місяць сходить, та дзвін не дзвонить, веселої, вифлеємськоі новини не голосить. По осиротілих полях там Рахиль блукає, гірко ридає, тіни убитих дітей викликає. Не яріють там свічечки на святовечірній ялинці, не гомонять щасливі, дитячі голоси, не несуться радісні, ангельські слова про мир на землі. Там бо і в цю святочну хвилину душа не знає радости життя, а вічно стривожена вслухується в непевну, нічну тишу.

Забудьте батьки-матері тисячлітню поему Різдвяної ночі, що відриває людського духа від землі і піднімає в піднебесну височінь. Не вщіплюйте в серця ваших дітей отієї шляхетної тяги людини до ідеалу. Держава ставить до вас категоричну вимогу, виховати вашу дитину на сталінську людину, сліпо їй віддану. Всім її думкам, всім почуванням ви маєте надати форму, визначену мудрцями червоного востока.

Большевицька мудрість нескладна. Вона не знає вагань філософа по дорозі до правди. Вона ж бо має генія геніїв, найвищий авторитет в усіх питаннях науки, філософії, мистецтва і літератури. І цей „геніяльний" мозок розв'язує непомильно всі питання. Партійні авгури рішають навіть які закони природи їм прийняти, а які ні. Це не фантазія большевицького загорільця, це доцільне поступування. Це стерилізація всяких зародків вільної думки, вільної волі, це створювання духової порожнечі, яку наповняють урядові вихованки „світоглядом" крайнього матеріялізму. Навіть церкву запрягли большевицькі „педагоги" до тієї роботи. Відновлене большевицьке православіє це таке саме політичне знаряддя в руках большевиків, як колись царське православіє в руках батюшки-царя. Сталінські батюшки це в большевицьких руках такий же чинник, як їх урядовці, та їх чекісти. Їхнє завдання не служба Богові (в урядовій большевицькій термінології писаному через мале „б"), а зміцнення большевицької влади.

Пройшла перша половина двадцятого сторіччя і оце входимо в другу половину. З яким духовим надбанням? І з якою напрямною? Двадцяте століття дало людині велитенське знання. Людський дух зумів вглибитися в найбільші тайни природи. Він поширює тисячкратно поле зору в мікрокосмос і він відчитує тайну живої плязми, він розшифровує тайну атому. Але рівночасно він пізнає, що навіть найбільші відкриття і технічні удосконалення приносять нещастя, якщо людини не зв'язує моральний закон, якщо в людини немає віри в ті ідеали, які народилися у Вифлеємській стаєнці. І якраз в тім найбільша трагедія творчого духа в царстві служителів червоного ідола. З піднебесних висот упадок в земний пил і низькі поклони перед глиняним кумиром. Червоні мудреці міняють тисячлітню, духову спадщину за ложку московського дьохтю. І це називається в большевицькій термінології прогресом — поступом. Невже це справді поступ? Невже людина грядучого п'ятьдесятиріччя мала би іти дорогою, яку витичують мудреці червоного сходу:

Ні! Ніколи! Мільйони святвечірних ялинок, що блестять усіми колірами райдуги по домах і вулицях міст вольного світу, це не прикраса обильно заставленого стола, і не традиція. Вони говорять нам проре чисто що іншого. Свят-вечірня ялинка це вияв віри в чудо Вифлеємської ночі, це доказ любови до тих ідеалів, які Вифлеємська ніч принесла людині, це святочне приречення передати ті ідеали дітям, внукам і правнукам, передати певність, що людина, яка прямує до світла високих ідеалів, найде до них шлях завжди, навіть серед найбільшої темряви.

Українська мамо, українська Рахиле, там за горою, де місяць сходить, та дзвін не дзвонить, Вифлеємської новини не голосить. На твойому столі не горить свят-вечірня ялинка. Але твоє серце яриться таким жаром, що запалює серця цілих поколінь незгасимим вогнем любови до ідеалів Вифлиємської ночі. Це воно запалило серця тих, що не вагаються жити, боротися і вмірати для тих ідеалів. Це воно повело їх на найвищу жертву. Утоли ж, Рахиле, свій гіркий плач у ту свят-вечірню годину. Вже бо гряде та велика хвиля, коли над твоїми полями заясніє золота зоря і дзвін благовістить їм чудо Вифлеємської ночі.

Не плач, Рахиле!

Іван Кедрин

Куди змагає українське громадянство в ЗДА?

Початки української громади в ЗДА, як збірноти, були подібні до початків кожного *новоприбулого іміґранта*, як одиниці: це турботи за влаштування себе, гірка праця, помаленьке наростання ощадностей, щораз вищий життьовий рівень і ступневе, але щораз к р а щ е, організування собі всього життя на новому терені. Коли тямити, що в масі українська громада в ЗДА повстала з найбіднішого елементу, який виїхав за море з рідного краю тому, що у тому рідному краю не міг прожити і шукав праці й зарібку на далекій чужині, і коли пригадати, що щойно у 1884 році приїхав сюди перший український духовник, а світські інтелігенти були довгі роки білими круками, — то балянс громадської праці й громадських осягів української громади у тому першому періоді її перебування в ЗДА був справді величавий, без *перебільшення подиву гідний*. Цей період тривав округло від 80-тих років минулого століття до кінця першої світової війни. І в тому то часі виростали, наче за кивком чародійної палочки українські церкви, народні доми, братсько-допомогові організації, часописи, — сіра іміґрантська маса ставала дійсно свідомою зорганізованою громадою. Це був час — назвім його — органічної, конструктивної праці, що її висліди стали підвалинами під усе дальше життя американсько-української громади — по нинішний день включно.

Однак перша світова війна і її наслідки внесли новий елемент в оцю громаду: зацікавлення українською політичною проблематикою, Українські Січові Стрільці і їх епопея, українська революція на Наддніпрянщині з коротким періодом державности, але всетаки державности з власним урядом, власною армією і всією героїкою визвольницької боротьби, Листопадовий здвиг у Галичині і польсько-українська війна, потім міжнародний процес за Галичину, Ризький мир і постанова Ради Амбасадорів, що з погляду міжнародного права та гіркої дійсности ліквідували українську державність за і перед Збручем. Спершу доходили сюди лиш відгуки цих подій, але швидко з'явилися і живі їх свідки та чільні активні учасники: перші українські дійсні політичні еміґранти, освічені інтеліґенти. Приїхали офіційні українські місії, почалася організована пропаґанда українства серед американців, головно піснею (Капеля Кошиця). Це були початки української політичної акції в ЗДА, яка йшла в двох напрямках: — 1. пізнавання американського ґрунту і можливостей праці на ньому (скільки розчарувань прийшлося пережити!) і 2. духове єднання з „старим краєм" в його дальший політичній боротьбі. Тому жертвенність американських українців переступила вже межі жертвенности тільки на „Просвіту" й „Рідну Школу". А що на масу кожної еміґрації завжди діють найбільше радикальні гасла визвольницької боротьби, то й українська громада в ЗДА захоплювалася ними, жадібно прислухаючись кожній вістці про цю боротьбу. Так було до 2-гої світової війни. Назвім той час — переходом від громадської до політичної активности.

(Закінчення на стор. 7-мій)

Епопея героїзму

Ні, людський ум не спроможний охопити і збагнути тих вершин героїзму, ані тої безодні людських страждань, в яких проходить визвольна боротьба українського народу на його, але не своїй землі. Там бо кров'ю великого народу пишеться епопея героїзму, для якого немає ані порівняння ані прикладу в історії. Це неімовірне, не збагнуте для нас, що перебуваємо поза Україною. Що ж тоді говорити про чужинців. А проте, це правдиве, як правдивим є сонце на небі.

В українській пресі закордоном в ряди-годи появляються вістки про цю боротьбу. На українських імпрезах виголошується про неї промови. Усі ми, або більшість з нас повторяє фрази про ту боротьбу. Але чи справді є між нами бодай мала кількість таких, що справді здавали б собі вповні справу з величі тої боротьби, величньої своїм героїзмом і своєю трагедією? Вважаємо, що ні, бо людський ум замалий, щоб її збагнути а людське серце заслабе, щоб це видержати.

Перед нами цілий ряд документів тої боротьби. Це річками крови написані повідомлення про зведені бої морем сліз облиті реєстри терпінь й жертв, мудрістю життя видвиґнені правди, кров'ю і життям здобуті признання. Життям рисковано, щоб ці малі, але як же багатомовні окрушини документів боротьби принести і передати в широкий світ, хоча він їх не розуміє, бо зрозуміти не може або й не хоче.

На примітивному, лихому папері, ная кий спромоглася країна червоної тиранії за 30 років „індустріялізації", написані вісті, повідомлення, думки. Як папір може послужити праобразом совєтського примітивізму, нужди і недолі, так записані на ньому вісті і думки є своєю формою, своїм змістом відзеркаленням дбайливости і глибини українського визвольного змагу. Легко уявити собі, в яких обставинах ці матеріяли писалися і друкувалися: десь в якійсь землянці, в голоді і холоді, в постійному поготівлі зустріти жорстокого ворога. А проте, в тексті ані одної друкарської помилки, ані одної мовної, граматичної чи правописної неточности. Вже по цьому пізнати, що ці матеріяли не писалися і не друкувалися на еміґрації.

Крім всіляких повідомлень, комунікатів, реєстрів та подібних інформацій, подибуємо зразки закликів і летючок, що їх поширюється серед населення. Для нас - це клаптик паперу, але скільки в них надії для наших поневолених братів і скільки в них грози для їх ворогів!

Летючками і закликами підпільна література в Україні далеко не вичерпується. Під цим оглядом створено величезний дорібок, героїчний і величній, як сама боротьба. Немає ніодної проблеми, яка не була б розв'язана, вияснена, насвітлена. Ось заголовки деяких політично-виховних брошур: О. Назаревич: Масова збройна боротьба на українських землях за лінією Керзона; П. Полтава: Передвісники поширення нашого руху в умовах большевицького СССР; Наша визвольна боротьба і проблема жертв; Лагері СССР (зі шкіцами), періодик „Чорний Ліс" та багато-багато інших. Не бракує теж художньої літератури, тематикою якої є теж та перша і основна проблема: боротьба за визволення, за життя. Зразок такої літератури, Дмитренка „Михайлик", був надрукований минулого року в „Свободі".

А тут інші документи: зразки військових відзначень для бійців УПА та для народу. Перша медаля, „За боротьбу в особливо важких умовинах" представляє тризуб зі схрещеними мечами. Її признається усім, що беруть активну участь у визвольній боротьбі на Рідних Землях. Ось „Хрест боєвої заслуги I. ступня", тут знову — „Хрест заслуги" — стилізований вояцький хрест, а на ньому в ромбі Тризуб на синьому полі. Тут знову звичайна стрілецька відзнака, що її має кожний боєць УПА. На ній напис: „За Україну. За волю. За Нарід". В трьох словах виковані в залізі три поняття, боротьба за які стала натхненням найвищого героїзму.

Тут знову, з оригінальною допискою „для архіву", збірник революційно-повстанських пісень „Повстанський Стяг". Він сам — це епопея. В ньому кільканадцять пісень про те, за що і як повстанці боряться з ворогом, як ця боротьба „посднала Магомета з Христом", бо в одній могилі спочили на віки християнин-українець і магометанин-грузин. В іншій пісні повстанці прохають, один матір а інший дівчину, щоб не тужили за ними, бо вони пішли волю здобувати та щоб не плакали на їх могилах, бо з них зродиться воля. В одній з пісень говориться і про тих повстанців, що вибираються в рейд в далекий світ, щоб вість про українську боротьбу за волю йому передати. Ще в іншій закликається до спільної боротьби братів білорусів, поляків, чехів . . .

Не бракує теж гумористичних оповідань, які вістрям сатиричного меча ріжуть на шматки та висміюють і глузують собі українські повстанці з тої „необятної родіни", перед якою дрожить світ. Ось книжочка „Саме історичне", перебита тільки в кількох копіях друкарською машинкою на бібулковому папері. Там в нещадний спосіб висміюється Сталіна з усією його енкаведівською зґраєю та з його терором і каторгою.

Це тільки справді окрушини того, що створив український нарід та його героїчна УПА в боротьбі проти тирана. Але й цього забагато, щоб його могти збагнути всеціло в його незрівняній величі та героїзмі.

Проф. Д-р М. Міллєр
Дійсний Член УВАН

НАД МОРЕМ

(Різдвяне оповідання)

Все узбережжя Озівського моря обсаджене селами та хуторами, що живуть з рибальства. Особливо ж заробітним був лов зимовий, проте й небезпечний. Майже кожен рік бувало, що як повстане серед зими низовий вітер, нажене води, море надметься, вийде з берегів та поламає кригу. Рибальські ватаги, що не встигнуть добігти до берегу, залишаються на кригах, і ними крутить та наганяє по морю іноді місяцями. А як перейде вітер на „штурму", підуть по морю гори-хвилі, то криги наскакують одна на одну, ламаються та товчуться. А з низовим вітром починається відлига, на морі повстає мряка, нічого не видно. Оттоді то по всіх надморських селах день і ніч у великий дзвін дзвонять, рибалкам ознаку дають. Кожну зиму, особливо на провесні, носило рибалок на кригах, і багато їх топло, або загибало в голоду та холоду.

Господарем на морі, оборонцем та допомічником рибалок, мореходців і всіх, хто знаходився на морі, споконвіку був Святий Микола, угодник Божий. Були в рибалок і свої, неписані закони. Найсуворіше каралися крадіжки, що дуже рідко траплялися, і на їх відважувалися хіба якісь зайшлі люди з Росії. Такий злодій вибереться на море, як рибалки постановлять сітки та полягають спати, потрусить сітки, поскидає рибу на санки та чимдуж і втече. А сітки кине. І не стільки пошкодить крадіжкою, скільки сіток попсує. Як тільки помітять рибалки, що хтось рибу бере, почнуть слідкувати та стежити. А як спіймають злодія, то немає вже йому ніякої милости. Скарають враз, як конокрада, звичайовим правом, судом Лінча. Накинуть петлю на шию і протягнуть під льодом як сітку. Як протягнуть разів зо три, то чоловік робиться вже неживий, задубіє увесь і обмерзне льодовою корою. Постановлять його на льоду та ще обіллють водою, щоб дужче примерз. Стоїть чоловік як живий, ніби й очима дивиться, а сам увесь вкритий льодовою пеленкою наче склом. І стоїть та страшна постать серед моря на острах недобрим людям, аж до весни, поки й ростане, й далеко її видко з усіх сторін.

Багато зарабляли рибалки, багато жили, але багато їх і гинуло на морі. Серед такого бурхливого та пригодницького життя, чимало творилося легенд та оповідань, що кружляли по надморських селах та передавалися з покоління в покоління. Пам'ятаю й я одну таку легенду, що чув колись в рибалькій слободі.

Одного року, може сто год тому, а може й більше, була чудова зима. Зараз після Михайла вдарили морози, невеликі але тривкі, та при тихій погоді. Море стало, вкрилося кригою як дзеркалом, а зверху ще трохи притрусило мигичкою. І стоїть море як стіл вкритий білою скатертиною, біле та рівне, і нема йому краю, і ні на чому окові зупинитись. А погода тиха та сонячна, і біла пелена на морі ніби міріядами найдрібніших діямантів всипана, що виблискують і кругом в повітрі. Заворушилися по всіх надморських селах рибалки, почали вибігать на море валка за валкою. Як повиїздили вже всі рибалки, зібралася й остання ватага. Ватажком при тій партії був старий Марко Гиня, що все життя взимку на море ходив і добре рибальські звичаї знав. В багатьох пригодах і небезпеках бував, не раз наглу смерть у вічі видав. А вже від кількох років не ходив по здобич, на печі сидів. Але не стерпів на цей раз старий, ублагали його люди, а ще більш спокусила чудова погода. Зліз старий Марко з печі, наказав людям, що робить. На другий день відправили Святому Миколі молебна, розійшлися по дворах, влаштувалися до виїзду на море, налагодили санки, а перед світом з'їхалися за цариною. Набралося при тій партії може чоловік із двадцять, кожен з конем і санками. Заїхав старий ватажок Марко наперед, устав на санках, підняв руку угору, махнув шапкою і крикнув: „Рушай!". Разом рушила валка, швидко й весело побігли ситі коні, просто до моря. Виїхали на крижане поле, простували серединою Таганрозької затоки до відкритого моря, поки й береги зникли на обрії і рибальських ватаг не стало. Кругом блищить біла пелена, скільки й оком зглянути можна. Обрав старий зручну містину, махнув шапкою, крикнув: „Ставай"! Зупинилися враз, випрягли коней, поскидали з санок приладдя та постановили джулуни. Становили на льоду кружок з вісьми турлучин, які зв'язували вгорі до купи, а тоді обкутували повстями. Виходили з того зимові курені коничної форми—джулуни. Почав старий Марко порядок давати: помітив по льоду шостом в одну лінію точки та позначив їх хрестами. Подовбали по тих точках семенями аполонки, запхали у першу під кригу шоста з шнуром на кінці. Як дійшов шост переднім кінцем до другої аполонки, намацали його баграми та погнали далі. А до шнура прив'язана сітка. Постановили всі 20 сіток в одну лінію, а по кінцях зарубали насторч шости, щоб видко було де сітки стоять, якщо замете снігом. Повечеряли, розійшлися по джулунах, загорнулися в кожухи, полягали спати. А вже рано удосвіта старий кричить: „Уставайте сітки ламать!" Насилу витягли з-під льоду першу сітку, бо була повна набита чебаком, як рибалки кажуть, „в кожному вічку по рибині". І так у всіх сітках. Аж старий здивувався. Мабуть вночі пішли косяки риби з моря угору. Тепер тільки поспівай сітки становить та трусить. Вибрали рибу, накидали ворох, що й рукою не достать. Випростали п'ять санок, понакладали риби горою і відправили двох рибалок з рибою до Таганрогу. Сіли, один на передні, другий на задні й побігли до міста. А рибалки знову заходилися сітки становить та трусить. На другий день повернулися з міста, рибу здали й гроші привезли. А без їх вже вибрали сітки удруге, і знов ворох риби, та ще сули, що дорожче за чебака. Знов повезли рибу до міста. І так велося тижнів зо два без перерви. Іде риба косяк за косяком, сама в сітки лізе, і краю не видно. Не встигають її вибирать та сітки становить. Набрали вже грошей таку купу, що й зроду не бачили. Від безперервної тяжкої праці вже й люди потомилися, час до дому виряжатись. А тут і старому стало щось моторошно, а чого — і сам не знає. Вийшов рано з джулуна, поглянув навкруги, ніби все гаразд, тільки в повітрі ніби якась непомітна імла береться. А як зійшло сонце, то наче легеньким серпанком оповите. Послинив тоді старий пальця та підняв угору, а палець з південного краю наче трохи холодіє. Тоді вже старий забентежився, бо знав: бути з того Низовому вітру. Зіорав людей тай каже: „Ну, люди добрі, порибалили як слід, поморилися. Все було гаразд і грошей заробили, як ніколи несподівалися. Годі судьбину спокушати. Будьмо Богу вдячні та мерщій до дому вибиратись, бо заходить низова". Не подобалося рибалкам те слово, не хочеться з нечуваними заробітками розлучатися. Старі мовчать, а молоді збунтувалися, не хочуть до дому їхати. Через силу ублагав старий, що постановлять сітки востаннє, а завтра вирушатимуть і додому. А на море став туман налягати і вже чуть, як легенький вітрець з Низу потягає. До вечора насумрячило, вже від одного краю сітки до другого і чоловіка не видно. Постановили сітки, полягали спати.

Коли серед ночі як бабахнуло десь ніби з гармати і покотилася луна, мов велетенська залізна куля по льоду. Старий що дрімав у джулуні, раптом вискочив геть та кричить на весь голос: „Уставайте всі, запрягайте коні та будемо тікати, бо підходить вода з Чорного моря, кригу ламає!" А по морю пішла вже шалена стрілянина, ніби з гармат та рушниць бьють безугавано, луна йде по морю, стогне й гуде ніби по льоду залізні кулі качаються. А вітер переходить на штурму, свистить, виє й крупу мете. Людина тоді, на тлі страшних, необорних сил природи роззвірілого моря, сама собі здасться бездопомічною, маленькою комашкою. Старий одно кричить: „Кидайте сітки, кидайте джулуни, все на світі, мерщій запрягайте коней та будем тікати!" Коні хропуть та б'ються, а у людей руки

НА СВІТОВОМУ ЕКРАНІ

Буде чи не буде світова війна в цьому році? На це питання міг би відповісти тільки Сталін і його Політбюро, бо тільки від них залежить тепер мир або війна в світі. Західні спостерігачі тільки стверджують факти і на їх підставі роблять висновки. Під цим оглядом на окрему увагу заслуговують міркування завжди добре поінформованого „Ю. С. енд Ворлд Ріпорт" у виданні з 5-го січня.

Совєтський Союз прогаяв ще одну нагоду завдати Злученим Державам і очолюваним ними західним демократіям рішальний удар. В Кореї були сконцентровані головні наявні сили Америки, головно авіяція і фльота. Там була зосереджена велика кількість вишколених вояків, зброї і постачання. Ці сили були відперті, сконцентровані на відносно малому просторі і могли бути знищені. Японія була так добре, як безборонна.

В недалечкому Сибірі, натомість, було сконцентрованих 4,000 совєтських літаків з бомбами, можливо, одною-двома атомовими, 35 вишколених та в повному боєвому стані совєтських дивізій, в тому сім парашутних. В совєтських далекосхідних портах чекають на поготові познайомлених з тереном і вправлених в акції поверх 100 совєтських підводних човнів. Совєтський Союз мав змогу завдати Америці удар, перед яким був би цілком зблід Перл Гарбор.

Проте, Кремль рішив, що він до такого удару ще не готовий і нагоди не використав. Можливо, були на це теж інші причини. Західні дипломати і стратеги зробили на цій підставі висновок, що Кремль рішився здержатися від „великої війни" проти Заходу на найближчий час. Але рівночасно видвигається аргументи, які переконували б теж в протилежному. Аргументи, що наглили б Москву до війни, є однаково сильні, як аргументи проти цього. Розгляньмо їх в загальному.

За війною промовляла б головно ще незакінчена західна оборонна підготовка та надії на швидке завоювання світу. Для прикладу: в Західній Европі ген. Двайт Айзенгавер, новоіменований головний командант західних збройних сил, міг би сьогодні зібрати заледве 15 американських, англійських і французьких дивізій. Проти них Кремль може вислати сьогодні щонайменше 170 вповні боєздатних дивізій, крім багатьох сателітських дивізій та величезних резерв в Совєтах. На Далекому Сході відношення теж не багато ліпше, а Японія майже безборонна проти совєтського нападу. Висновок для Москви міг би бути цілком простий: вдарити вже, заки Злучені Держави завершать почату оборонну підготовку, що змінить це відношення.

Дальшим аргументом, що може спричинити світову війну в кожній хвилині, могли б бути помилкові здогади Кремля та фалшиві обрахунки. Москва може продовжувати свою тактику „місцевих воєн", наприклад в Югославії, на Близькому Сході, в Скандинавії і т. п., що вже проти волі Кремля могло б перемінитися в світову війну. Америка, що почала тотальну мобілізацію своїх оборонних сил і переводить її швидкими темпами, вже навряд чи прийняла б ще один совєтський удар в спину, щоб не віддати його в чоло. Місцеві війни, що могли б були залишитися місцевими, якщоб Москва була викликала їх рік тому, можуть розгорітися в світову війну сьогодні.

Страх, головно побоювання, що Москва програє війну, якщо не почне її негайно, може з черги загнати большевиків в світову війну. Кремль боїться озброєння Німеччини, що плянують західні потуги для власної оборони. Сталін зі страху може легко поховзнутися та спробувати захопити всю Німеччину доки ще є на це вигляди, а це теж навряд чи обійшлося б без світової війни.

Все це та багато подібних аргументів промовляло б за тим, що Совєтський Союз може в кожній хвилині почати війну. Але досі Кремль в усіх тих справах був дуже осторожний. На цій підставі західні спостерігачі приходять до висновку, що сьогодні Сталін ще не бажає собі війни.

За цими здогадами криються ще й інші аргументи, головно страх Сталіна перед війною, дарма, що він її бажає. Тим страхом може бути головно атомова бомба. Згідно з логічними здогадами, Злучені Держави можуть мати сьогодні вже від 500 до 1000 атомових бомб. Москва є під цим оглядом дуже назаді. Американські літаки з атомовими бомбами, зі своїх баз на Алясці, в Північній Канаді, Британії, Африці, на Близькому і Далекому Сході, можуть впродовж кількох годин засипати Совєтський Союз тими бомбами і цілком знищити не тільки цілу воєнну, але й господорську та державну машину. Відсутність відповідної оборони в самому Совєтському Союзі цей страх тільки скріпляє.

Тактика нищення, яку застосували Совєти проти німців в останній війні, могла б бути теж важлитим аргументом проти війни. Раніше, совєтські війська могли захопити майже цілу Европу в повному існуючому ладі та відразу з неї користати. Сьогодні, як це виявилось в Кореї, американці не дивляться на „вибиті вікна", але дослівно зрівнюють все зі землею, якщо тільки воно може мати стратегічну вартість для ворога. В такому випадку простір стає тільки воєнним обтяженням.

Для нас найінтересніше, що „Ю. С. енд Ворлд Ріпорт" між найважливішими совєтськими аргументами проти війни наводить проблему України та її сепаратизму, який вважається головною слабістю Совєтського Союзу. При цьому пригадується досвід з останньої війни, як населення України, не знаючи ще німецького наїзника, переходило масово на його бік, відчуваючи глибоку ворожнечу до большевизму та його невольничої системи.

З цих міркувань „за" і „проти" війни робиться такі конкретні висновки політичного розвитку в цьому році:

Нова світова війна є можлива, але досить проблематична, бо Кремль до неї ще не готовий, боїться її висліду і сподівається виграти на часі.

Справжній мир ще більш проблематичний ніж світова війна. Сталін і його імперіялістична кліка ніколи не зрезигнує з плянів підбиття світу ані добровільно не скапітулює, а тільки тоді такий мир був би можливий.

Постійне міжнародне напруження, місцеві війни та продовжування „холодної війни" вважають західні спостерігачі найбільш можливими впродовж найближчих п'ятьох років, якщо положення не виходить з-під контролі та як усе йтиме „по плану".

Д-р В. Галан

З.У.А.Д.К. ПЕРЕД НОВИМИ ЗАВДАННЯМИ

В статті про „баланс ЗУАДКомітету", надрукованій в „Свободі" з 29-го грудня м. р. зроблено висновок, що ЗУАДКомітет виконав далеко більшу роботу, ніж на це дозволяли йому засоби, одержані від американсько-краінського загалу. Це доказано фактами і числами. Але це ще далеко не вичерпує тих моральних і — скажімо одверто — політичних здобутків, що їх досягнув ЗУАДКомітет своєю працею не тільки для українських людей, як одиниць, але й для українського народу та для української справи. На кожну згадку про міжнародні зв'язки ЗУАДКомітету часто повторюється: ми про це вже чули, ми це знаємо. Можливо, багато з нас про це вже чули на зборах або читали в пресі, але навряд чи це ми розуміємо та правильно оцінюємо.

Один факт: Під час моєї інспекційної подорожі в Европі, довелось ствердити, що тоді, як ІРО — Міжнародна Організація для Збігців — доручила поодиноким добровільним допомоговим агенціям поступово зменшувати і ліквідувати свої організаційно-допомогові апарати в Европі, вона рівночасно не тільки виявила готовість погодитись, але прямо рекомендувала нашому Комітетові збільшити його апарат ще дальшими трьома бюрами. Це тільки для характеристики. Фактів на виясненя міжнародного значення існування та праці ЗУАДКомітету для української справи є більше, ніж ми в своїй дрібничковості та незвичності до таких акцій можемо — як кажуть — справити. Звідси і наша легковажність та наше недоцінювання цеї *нашої* інституції, якою могли б тільки пишатися навіть найбільші і найбагатші етнічні групи в Америці.

На цьому тлі можна буде краще зрозуміти нові завдання та можливості ЗУАДКомітету на майбутнє. Першусього — завдання, що вже існують й є продовженням дотеперішньої акції. Зі загальної кількости 32,000 українських скитальців, що могли б ще скористати з переселенчого закону, ЗУАДКомітет може переселити до цеї країни щонайменше 20,000 осіб, якщо тільки матиме відповідну піддержку від українського громадянства. Всі формальності Комітет може полагодити сам, але наші громади мусять цих людей прийняти та ними заопікуватися. Це не є легка справа, але теж не нездійснима, якщо б ми всі, давні імігранти і новоприбулі, потрапили виявити настільки громадсько-національної зрілости та позбутися всіх пересудів, нехіті тощо і знову з'єдинилися в максимальному зусиллі для цеї найбільш благородної акції під кожним оглядом. Ми сьогодні вже стверджуємо факт, що маса нових іміґрантів абсолютно вив'язується зі своїх фінансових зобов'язань. З них вив'яжуться і ті, що тепер прийдуть. Тому, прийняти новоприбулих, заопікуватись ними та допомогти їм влаштуватись — не є жадним риском. Натомість буде виконане велике громадське національне і чисто людське та християнське діло. Пам'ятаймо, що найбільшу присмність має той, хто дає і допомагає. Дальше, щоб завершити цю переселенчу акцію і виконати це чергове завдання ЗУАДКомітету, необхідно негайно, вже, надсилати Комітетові зголошення бажань прийняти і заопікуватись новоприбулою родиною чи особою. Комітетові вистачить Ваше запевнення і на цій підставі він скористає зі свого права та сам виставить відповідні завірення. Друга справа — фонди. Комітет має в касі ще поверх 40,000 долярів, а на саму тільки переселенчу акцію йому потрібно вже тепер майже вдесятеро більше. Можемо ми поставити йому ці фонди до розпорядження? Без сумніву могли б, якщо б тільки хотіли!

Не менш важливе друге чергове завдання ЗУАДКомітету — це необхідність постійної опіки над тими, що з будь-яких причин не зможуть виїхати з Европи. Там залишиться їх ще багато тисяч, переважно немічних, інвалідів, старців. Невже ж ми не знаємо, або вже забуваємо що таке холод і голод? Невже ж дамо цим людям пропасти? Невже ж нашу громаду, яка має в своєму складі більше і менше заможних вже не тільки одиниць, не стати на цю навіть не „вдовину лепту", але бодай малу частину того, що ми витрачаємо тільки для власної присности по барах, по льокалях, щоб обтерти сльозу вдові, зменшити терпіння інвалідові та дати шматок хліба старцеві, що засуджений на коротання віку з безприязному оточенні Німеччини чи Австрії, які не можуть собі дати ради зі своїми власними втікачами з-поза залізної заслони? ІРО вже рахує тільки місяці свого існування. Нашим обов'язком є подбати і докласти всіх зусиль, щоби разом з ІРО-м не мусіли думати про свій кінець ті наші брати, які без допомоги зі зовні не можуть вдержатись.

ЗУАДКомітет і під цим оглядом нашу громаду — так сказати б — переріс. Власне своїми зв'язками та завдяки здобутому своєю працею авторитетові і довір'ї, він може здобути цеї допомоги більше, ніж ми дали б навіть в найкращому випадку. Але він потребує фондів, щоби вдержати свій апарат, потребує їх на транспортацію та на цілий ряд інших подібних видатків. Кожний доляр, що його ми вкладаємо в розбудову і вдержання ЗУАДКомітету, поплачується сторицею не тільки моральними здобутками, але й чисто конкретнинми досягненнями, що їх здобуває Комітет в реальних вартостях, як от хочби одержані безкоштовно продукти від уряду (400,000 фунтів) пакунки КАРЕ, що їх досі вже одержано на загальну вартість 180,000 долярів, тощо.

Пам'ятаючи про ці конкретні речі, що вимагають нашої акції вже сьогодні, ми не можемо закривати очей та безчинно приглядатися новому розвиткові в світі. Як усі країни приготовляються до оборони, рахуючись з кожночасною можливістю нової аґресії і нової світової війни, так само ми, американські українці, повинні вже, не втрачаючи ані одного дня, почати теж нашу „тотальну мобілізацію" на випадок, якщоб світ знову спалахнув вогнями нової війни. Не важко передбачити, в яких обставинах тоді опиниться Україна та український нарід. Нові воєнні спустошення, нова руїна, нові каліки і сироти, нові полонені, нове горе. Ми вже сьогодні мусимо подбати, щоб ми „зробили своє" і зробили справді все можливе, щоб те горе зменшити, щоб дати всю можливу допомогу і опіку тим нашим братам в Европі, які напевно цеї допомоги потребувати і очікуватимуть. Цим ми зробимо велику прислугу не тільки країні наших батьків і нашого походження, але не меншу теж нашій прибраній американській Батьківщині. ЗУАДКомітет, з його міжнародним стажем і авторитетом, з його зв'язками, з виробленим вже апаратом і *штабом людей* напевно зможе подолати і цим евентуальним завданням, якщо тільки ми всі, ввесь наш американсько-український загал, здасть собі з цього справу та одностайною лавою стане за своїм Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом і дасть йому всю можливу тільки моральну і матеріяльну піддержку.

Свята Христового Різдва дають окрему нагоду обміркувати ці справи і поробити відповідні практичні висновки.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Дм. Андрієвський

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ РУХ І УКРАЇНА

Страсбург є ніби осередком, навколо якого твориться об'єднання европейських народів. В листопаді б. р. в нім відбулися зібрання Асамблеї Ради Европи і Екзекутиви Европейського Руху. Перша є офіційною установою, бо зложеною з представників урядів та парляментів, а друга громадською організацією, до якої доступ відкритий всім народам европейського континенту. Українські чинники вже півтора року тому почали робити заходи, щоби до Европейського Руху було допущено і Україну, але і дотепер ще ці заходи не дали позитивної розв'язки.

Справа об'єднання Европи зазнає неабияких труднощів, тож не доводиться дивуватись, коли й українська справа натрапляє на чималі перешкоди. Якщо народи континенту хотіли б приспішити об'єднання і перевести його радикально, то брітійці та скандинавці зволікають і відтягуються. Щоби змусити урядові чинники до більш рішучих кроків, цього року під час Асамблеї в Страсбургу зібрався т. зв. Комітет Сторожі, зложений з муніципальних управ. В той сам час і в тій самій цілі до Страсбургу з'їхалось коло 5000 студентів Італії, Франції, Німеччини та Бельгії і урядили там маніфестацію. При чому їхали автобусами без віз і тим ніби символічно ломили кордони. Цей пролом не коштував їм ніяких жертв, бо кордонна сторожа з наказу урядів не робила жадних перешкод.

Кожне міжнародне збіговище є доброю нагодою для українців, щоби заявити свою приявність, показати свою чинність і піднести свої домагання. Тим більш нам треба було бути в Страсбургу, де сходяться середовища, від яких залежить допущення України до европейської спільноти. Тож і цим разом були українці і на студенській маніфестації (студенти з Бельгії), і на пресових конференціях, уряджуваних пп. Спак та Куденгове-Калергі, і в кулуарах. Український Комітет для Об'єднання Европи вирядив до Страсбурга автора цих рядків та С. Созонтіва. Не маючи змоги брати участь в офіційних засіданнях, ці делеґати мусіли обмежитись до контактів з міродатними особами, що є конечним і важним для підготови всяких формальних розв'язок. Цим разом шукання за потрібними контактами довелося поширити поза Страсбургом ще і на Париж та Брюссель.

Намагаючись включитись в Европейський Рух, українці повинні працювати в двох напрямках. З одного боку окремі групи шукають співпраці з базовими організаціями різного ідеологічного напрямку, як от християнсько - демократичного, ліберального чи соціялістичного, на які спирається Рух, а з другого боку Український Комітет для Об'єднання Европи домагається свого допущення до Руху безпосередньо, або скорше своєї участи в секції Центральної і Східної Европи, що існує в лоні того Руху. Ця то Секція розглядала справу України на своїм засіданні в жовтні б. р. в Парижі, але її не розв'язала. Можна було сподіватися, що та справа прийде під обради на Екзекутиві Европейського Руху в Страсбургу, але цього не сталося.

З тих численних розмов, що їх довелося мати українським делеґатам, виявляється, що міродатні чинники Европейського Руху бояться торкати українську справу з огляду на Совєти. Дарма, що наша справа здобуває щораз більше позицій в свідомости світу, дарма, що Европейський Рух є громадською організацією, сучасне напруження міжнародних відносин і острах перед можливим вибухом війни робить відповідальних людей, як от президент Екзекутиви Евр. Руху Спак, надзвичайно обережними, щоб не сказати полохливими. Вони побоюються, що включаючи Україну чи балтійські народи до Руху за об'єднання Европи, вони можуть підлити олії до вогню, що розгорівся в Кореї і може перекинутись на захід. Така постава є характерною для сучасного психічного стану в Европі.

Під оглядом наставлення до Совєтів, українці є багато блищі американцям, як европейцям. Нас не страшить гороїження большевиків і ми далі домагаємось включення України до Европейського Руху, використовуючи всякі бічні дороги. Ми стараємось забезпечити собі участь, хай би в якости обсерваторів, в конференції, що її плянує на весну 1951 року Секція Центральної і Східної Европи. На тій конференції розглядатимуться питання, в яких ми, що перебули під совєтським режимом понад 30 років, маємо найбільше знання й досвід, отже можемо принести туди найбільший вклад. З другого боку, ми намагаємось організувати народи з-поза залізної заслони, щоби могти опертися на них в справі Европейського Руху, як і в багатьох інших справах, але це вже виходить поза рами нашого допису.

Водночас Український Комітет для Об'єднання Европи намагається розбудувати себе, втягаючи в рух ширші кола нашого громадянства. В тій цілі вже заложено в Німеччині і заплянованo в Франції, Бельгії та Англії Товариства тої самої назви і з такою самою метою. Вони мають співпрацювати під кермою згаданого Комітету на міжнародній арені. В статуті тих Товариств передбачено, що членами їх можуть бути українці будької державної приналежности, отже й американці. В ЗДА вже існує американська організація, що сприяє об'єднанню Европи і ми не бачимо причини, чиму б американським українцям не заложити Товариства, яке сприяло б включенню України в европейську спільноту.

Акція на терені Европейського Руху є одним з відтинків української міжнародньої акції під проводом УНРади. Відповідальні чинники української політики вважають, що впроваджуючи Україну в Европейський Рух, тим самим висувається українську справу на арену міжнародньої політики, тим ставиться її нарівні зі справами т. зв. сателітів, себто народів, що до останньої війни були державними і незалежними. З другого боку, леґалізуючи Україну, як европейську націю, тим самим відокремлюється її від Московщини і виводиться українську справу з кругу внутрішньо-російських проблем, та ставиться як самостійну міжнародню справу.

З огляду на повище є дуже вказане, щоб українське громадянство в ЗДА не лише було в курсі змагань українських чинників на терені Европейського Руху, але старалось підперти ті змагання морально і організаційно. Акція українців за океаном на користь допущення України до того Руху могла би дещо вплинути і на тих европейських міродатних чинників, які, визнаючи право України включитись в европейську спільноту, ба навіть конечність для тої спільноти мати Україну в своїм лоні, не можуть перебороти свого страху перед Совєтами.

трусяться. Миттю запрягли, вскочили у санки, а коні рванули і кинулись бігти навскач. Коли як вдарило мов з гармат десь поблизу, оглянувся старий, а вже й джулунів немає, а на тому місці вода чорніє. А старий перед веде, все за вітром, простуючи до берега. Бігли годину, й другу і третю. Поморилися й коні, ледве порожні санки тягнуть а мужики вже давно повставали, збоку ідуть. Позв'язували санки шнурами, щоб не розгубитись, бо нічною добою, ще за туманом, з одних санок других вже не видко. Коли передній кінь як захропе та як упреться всіми чотирьма, аж сів на зад. Глянув старий а поперед коня край криги й вода чорніє. Нема ради, поворотив старий валку і мало, приглядаючись уперед поїхали убік. Їхали вже пота кригу шостами мацаючи. А крига з відлиги трухлявіє, водою береться, крихка робиться, часом під валкою ніби гнеться. Бігли, бігли, коли задній кінь як провалився у воду, тільки закличав тонким голосом мов дитина, тай пішов разом з санками, з розгону, під кригу. Насилу рибалка на кригу вискочив та врятувався. Наказав тоді старий і санки кинуть. Випрягли коней, повели в поводу. Пішли знову. І так блукали, відпочизаючи, як не ставало вже сили, може три доби, може більше, бо не знали вже який день на світі. То в тумані ніби трохи світлішало, то темнішало, і так минав день за днем. Коні, не ївши хто й зна відколи зовсім похляли і не йшли вже далі. Почали коней різать та махан їсти. А як коні почали падать, покидали і коней, пов'язались шнуром, пішли далі. Скільки не йшли, а вже й люди виснажилися, поморилися, з голоду ледве ноги тягнуть, з вітру хитаються.

Хто зна вже на який день блуканини, туман трохи угору піднявся і ніби розвидніло. Розглянулися навкруги, аж вони на великій кризі, а по тій кризі до середини скрізь чорніють купки людей та коней. Збилося там кілька сот рибалок, з різних країв та сел. Нагодували наших сирою мерзлою рибою. Зійшлися рибалки докупи, почали радитися. Обрали старого Марка отаманом. Звелів коней різать та людей годувати, бо риби вже не ставало, а хліба хто зна відколи й не бачили. Звелів санки рубать та кострища розкладать. Може з берега побачуть або дим або огонь, та якось поратунку дадуть. А круг криги море чорніє, по морю хвиля йде, краї криги обламує, кудись кригу посуває. Старий одно людей підбадьорює: „Не упадайте духом люди добрі: може піджене нас до берега, або хоч до якоїсь криги, що можна буде перейти та далі простувать". Так воно й сталося. Підігнало до другої великої криги, перейшли на ту кригу, пішли далі. А туман знову напустився, нічого не видко. Пов'язалися ватаги шнурами, йдуть помалу одна за однією, цугом, а старий перед веде. Довго й довго так кружляли, з криги на кригу переходили, на спочивках коней різали та їли, багато лиха зазнали. Як уже і коней не стало, почали люди голодувати, ремінні збруї та батоги жувати. Деякі почали вже приставати, а деякі впросто на кригу сідали й не ішли далі, бо не мали вже сили.

Побачив старий, що кінець надходить. На відпочинку сів, почав думати, тай задрімав. І не чує, чи він спить, чи ні. І почав він думкою Бога й Миколу угодника бгалати. Не за себе молив, за людей. Розказав, скільки ті люди на своєму вікові тяжко працювали, скільки лиха зазнали — скільки разів за життя їм смерть у вічі заглядала, мало й радости бачили. А тепер по селах малі діти та жінки плачуть, молебні правлять, Бога благають. Бо як загинуть їхні батьки та чоловіки на морі наглою смертю, залишаться сироти й убогі й підуть попід віконню шматка хліба випрошувать. Розказує те старий, а сам плаче. Коли дивиться, а перед ним чудний дідок стоїть, хто зна де й узявся. Маленький, сивенький, з білою бородою і в попівському убранні, ще й мітра на голові. Риза на йогу блискуча, в лівій руці євангелію тримає, а в правій хрест. Дивиться той дід на старого Марка, слухає, і самому по обличчю сльози котяться. Здрігнувся старий скочив на ноги, дивиться, аж нічого немає. Що то, думає, мені за притча була? Перехрестився, сів і удруге почав кунять. І тільки задрімав, як от знову перед ним той дідок з хрестом. Знову скочив старий, протер очі — нема нічого. Втретє задрімав старий Марко і втретє явився йому той самий дідок, на старого дивиться й ніби за собою манить. Скочив тоді старий на ноги. Еге, це ж не дурно мені ввижається. Почав на всю глотку кричать, ватажків скликать. Наказав зараз усіх людей підіймать, по ватагах становить, шнуром один до одного в'язать. Вийшов наперед з шостом у руках, закричав „Рушай!" і потяглися за ним люди, валка за валкою, ледве ноги пересуваючи. А туман такий налягає, що один одного не бачуть, за шнур держаться, йдуть навмання, як сліпці. Того й дивись, що хтось провалиться або у воду шубовсне й під кригу піде. І старий нічого не бачить, а як пригнеться та прижмуриться, то здається ніби поперед його в тумані якась тінь маячить. Так та тінь увесь час маячила, старому шлях правила. А йшли таким чином не годину і не дві. З криги на кригу перескакують, а куди йдуть і самі не знають, може на одному місці кружляють. Почали вже й люди бунтуватися. Не підемо, кажуть, далі, може старий вже здурів та заведе всіх у якусь прірву. Краще тут лягати та помирать, або з неба якого чуда дожидять. А старий мов не чує, перед твердо веде, на шост спирається, шапку скинув, на весь голос псальми співа, Бога хвалить.

Як ось у тумані ледве почувся поплив у повітрі тоненький стогін якийсь. Аж то десь у дзвін дзвонять. А далі стало чути, ніби півні співають. Стали рибалки як стій, почали обніматись та цілуватись. Плачуть, до долу впадають, хрестяться, Богу дякують, бо землю почули. А старий одно знає, наперед простує, за вервечку смикає, на весь голос псальми співає. Пройшли ще скільки, як от вже добре стало чути, як на селі дзвони дзвонять, люди гомонять, собаки гавкають. А далі чуть стало, як хлопці та дівчата коляди співають, Христа славлять. Оттоді то схаменулися рибалки: Це ж у людей Різдвяна ніч, днесь Христос народився.

Почали на беріг вискакувать. А край криги струхлявів, котрі по пояс у воду провалюються, а котрі й по шию. Але ніхто вже на те й не дивиться. Як вибрався вже й старий на беріг, то знов побачив перед себе того дідка, що на морі йому являвся. Усміхнувся йому дідок і зник. А до берегу люди з села біжать та кричать, старі й малі, бо давно вже чули, ніби на морі щось співа та думали, що то якась примара. Коли ось з моря та з туману виходять на беріг люди гурт за гуртом. Страшні, чорні, обідрані та виснажені, деякі пообморожені, до долу падають, землю цілують. Почали люди рибалок розбирать, по хатах розводить, а яких і на руках несуть.

Завели й старого Марка до більшої хати самого старости. Увійшов старий у хату, перехрестився тричі, уклонився на всі боки й привітався. Коли бачить, а на його з божниці в красному куті, з більшої ікони, той самий дідок дивиться, що йому на морі являвся. Аж оторопів старий та тоді лише схаменувся, що то ж був сам Микола Святий, Божий угодник, а він його відразу і не пізнав. Впав тоді старий до долу перед іконами і почав Богу дякувать.

Так у Різдвяну ніч Святий Микола вимолив у Бога спасіння всім рибалкам, що на морі погибали, невидимо зібрав їх до одної криги та вивів з моря до берега.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ВСЯ КОЛЯДА НА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД!

ПЕРЕСЕЛЕНЧО-ДОПОМОГОВА АКЦІЯ Є Й НАДАЛІ ПЕКУЧОЮ ПРОБЛЕМОЮ!

Микола Чубатий

РІЗДВЯНІ СВЯТА 1919 РОКУ

(Спомини з-перед 32 років)

Тільки кілька тижнів по упадку Львова в руки поляків (21. листопада 1918 р.) уряд Західної України спинився в Тернополі. Скоро після того почалися приготування до перенесення української влади до Станиславова, де в половині грудня найшла свій тимчасовий осідок Західно-Українська Національна Рада та Державний Секретаріят, на чолі якого, по уступленню д-ра Костя Левицького, першого західно-українського премієра, став д-р Сидір Голубович.

Та саме тоді над Дніпром відбувалися рішальні події: упадок гетьманської влади та перехід її в руки Директорії, як тимчасового революційного уряду Української Народної Республіки. Поміж Станиславовом та Києвом велися вже живі розмови про злуку Західно-Української Народної Республіки зі Східною Українською Народною Республікою. Зібрана в Станиславові Українська Національна Рада 3-го січня 1919 року постановила злучити обі українські держави в одне державне тіло. Окрема делеґація, зложена в більшості з членів УНРади та кількох державних секретарів, урядовців-експертів, разом понад шістьдесять осіб, мала виїхати до Києва і там в урочистий спосіб перевести об'єднання двох однонаціональних республік.

З правдивою радістю приняв я пропозицію премієра С. Голубовича стати одним із членів делеґації, бо вже здавна мріяв побачити золотоверхий Київ та ще й в таку врочисту історичну хвилину. Тому ужив я всеї своєї дипломатії, щоб дістати дозвіл від мого Державного Секретаря Освіти та Віровизнань, д-ра А. Артимовича в якого я працював як президіяльний секретар, покинути мою працю на кілька днів; бо тільки на кілька днів плянувалася поїздка до Києва, яка опісля протягнулася два тижні.

Ми сподівалися обходити Різдво Христове вже в Києві, одначе зі столиці прийшла вістка здержатися ще кілька днів, бо на східній Україні докінчувались вибори до Трудового Конґресу, що мав стати Установчими Зборами нової республіканської влади по упадку гетьманату. Вибори до Трудового Конґресу відбувалися в доволі напруженій ситуації, бо совєтський уряд України, проґнаний за гетьмана до Москви, тепер взяв собі на допомогу російських большевиків та увійшов на територію Української Республіки, несучи кличі радянської влади.

Голосування до Трудового Конґресу не було загальним, бо від виборчого права були відсунені всі „нетрудові" верстви, отже делеґатів вибирали тільки робітничі союзи, професійні установи і т. п. Українські провідники, зокрема найсильнішої соціялістично-революційної партії були того переконання, що успішним ліком на кличі большевиків буде уподібнення структури УНРеспубліки до радянської влади, себто радянізація України. Вибори дали доволі лівий Трудовий Конґрес, який перестрашив саму Директорію.

Виїзд західно - української делеґації протягнувся до самого Святого Вечора, тому доперва на сам Святий Вечер вибрався я до самітної старенької вдови-матері до Тернополя, де, пробувши тільки один день Різдва, повернувся до Станиславова.

Перед Новим Роком рушили ми зі Станиславова через Тернопіль, Підволочиська, Проскурів до Києва. З пригодами переїздили ми околицю Проскурова, бо біля станції Чорний Острів спинили нас „представники влади" так зв. Пашківської Республіки, що не признавали української влади в Києві; але переконавшись, що ми „заграничні люди, австріяки" — пустили наш поїзд у дальшу дорогу до Києва.

На київському двірці витали нас представники Директорії та Осадного Корпусу Києва, Січових Стрільців, що стояв тоді під командою полк. Коновальця, тоді мабуть не одинокої певної військової формації, що на ній спирала свою владу Директорія. Київ своїм прекрасним положенням на горбах — робив імпозантне враження. Золочені бані церков, що появлялися та зникали на сонці при переїзді вулицями, справді могли давати столиці України назву „золотоверхого".

Західно-Українську делеґацію примістили в готелі Імперіяль на Хрещатику, недалеко від Готелю Континеталь, на бічній (мабуть Інститутській вулиці), де містилася Головна Військова Квартира Отамана Симона Петлюри.

Наша гостинниця кишіла вже від делеґатів на Трудовий Конґрес з цілої України. Делеґати з Правобережжя були більше уміркованi та розважніші, натомість лівобережці здебільша репрезентували лівий скрайний елємент. Розмова з ними з правила кінчилася викликом: „Ви реакціонер!", якщо ваш співбесідник не відкрив у вас соціялізму та прихильности для радянської системи влади.

Пригадую собі зокрема палкого молодого полтавця Лимаря, що не скривався зі своїми комуністичними симпатіями, дарма, що вважав себе українським патріотом. Де він сьогодні той Лимар живе, — чи поділив долю Хвильового, Скрипника, Шумського та десяток других українських боротьбістів — невідомо.

На новий політичний матеріял на київськім ґрунті, на галичан, розпочали всі партії полювання, щоб їх втягнути в свої організації і тим скріпити свою позицію на Трудовім Конґресі. На галицьку делеґацію велику надію клав теж отаман С. Петлюра, як на піддержку протирадянської струї.

На другий день після приїзду до Києва, брали ми участь у військовім похороні сотника Черника та кількох стрільців, що згинули в бою з гетьманськими військами. Поховали їх в Парку за Купецьким Зібранням, над самим Дніпром, звідки розгортається прекрасний далекий вид на Лівобережжя. Стоячи на східнім високім березі Дніпра, пригадалися мені слова Шевченкового „Заповіту".

Сам Київ робив оригінальне враження. Від десяток літ, перший раз Київ перемальований на приказ полк. Коновальця — виглядав на українське місто. Як виглядала ця українська мова на вивісках склепів та установ, пожальця Боже, але приказ був сповнений. Галицька делеґація відбула ввечорі наради з представниками Директорії, які рішили відложити скликання Трудового Конґресу аж по Йордані. А за той час день-в-день відбувалися пристрасні приватні дискусії поміж делеґатами на Конґрес в кулюарах Міської Опери, де мав засідати Трудовий Конґрес. — Розмови ці не були безуспішні, бо вони виясняли політичне положення України може й краще, ніж на офіціяльнім Конґресі.

Зокрема помітний вплив на східно-українських делеґатів селян робили посли селяни від Галичини. Були між ними відомі тоді на західно-українськім політичнім горизонті типи, як націонал-демократ Старух, як радикали Сандуляк, Лаврук та молодші від них Дувіряк та Шекерик-Доників. На галицькім ґрунті вони уходили за радикалів, на київськім за розважних хлопських трибунів, що своєю розвагою та селянським реалізмом робили помітне враження на селянських представників, формально соціялістів- революціонерів, зокрема з Правобережжя.

Під впливом тих перед-конґресових кулюарних розмов мужика з мужиком зачали наступати корисні переміни. Серед соціялістів-революціонерів, партії, що сама на Конґресі мала більшість, виразно зарисувалася права та ліва струя; по середині стояв духовий лідер партії, проф. Михайло Грушевський, мій професор з львівського університету, якого я по чотирьох роках зустрів знов в столиці України.

Під впливом розмов з галицькими селянськими представниками від соціялістично-революційної партії відкололася доволі сильна (чи не 90-ти членна) група під проводом правобережця Сергія Бачинського, що виразно тепер станула з галичанами, соціял-демократами та зі слабшою групою самостійників проти радянської лівої струї.

Язичком на вазі могла стати галицька делеґація, коли б її члени були членами Трудового Конґресу. Наш мандат, одначе, не сягав так далеко, бо нас вислала Західно - Українська Національна Рада перевести тільки злуку обох українських республік, одначе ми не мали мандату стати послами від Галичини на Труд. Конґрес, в якім для Західної України було зарезервованих щось біля 70 місць, [illegible]

Для ратування ситуації, Отаман Симон Петлюра налягав, щоб ми себе проголосили делеґатами від Західної України на Трудовий Конґрес та взяли активну участь в Конґресі. Не лишалося нічого іншого, як сконтактуватися зі Станиславовом та просити від Національної Ради поширення наших мандантів.

День перед історичним днем злуки 22-го січня 1919 р. такі мандати для нас надійшли зі Станиславова. Галицька делеґація, яку очолював державний секретар справедливости О. Бурачинський та його заступник Д-р Л. Цегельський, відбула вечером нараду та винесла постанову взяти участь у Трудовому Конґресі, що мав бути відкритий наступного дня пополудні, по Святі Злуки обох українських республік, що мало відбутися 22-го січня перед полуднем на площі Св. Софії.

Мене, як наймолодшого члена делеґації, уповажнили піти особисто до отамана С. Петлюри до готелю Континенталь та подати йому нашу постанову до відома. Це мені перший та одинокий раз в життю судилося приватно говорити з людиною, що згодом стала історичною в нашій національній визвольній боротьбі.

Один із Січових Стрільців, що сторожили входу до гостинниці Континенталь, оглянувши мою леґітимацію, відвів мене на перший поверх під двері квартири Отамана та передав другому стрільцеві, що стояв при дверях. Цей закликав адютанта Отамана, полк. Беня, галичанина, який, переговоривши зі мною кілька слів та ствердивши мою ідентичність, впровадив мене до кімнати Отамана С. Петлюри.

Не було меж радости в С. Петлюри, коли я сповістив йому постанову галицької делеґації стати членами Трудового Конґресу. Стискаючи мені руку раз та другий, Отаман сказав ці слова, які хочу записати для історії, а не для іншої злободенної цілі. — „Я радію, — говорив зворушливо Отаман, — що ви вже з нами, що станете тут до безпосередньої роботи і відповідальности за Україну. Без вас, коли ви не допоможете нам, вільної України не буде. Бо ніде правди діти, ви вже Европа, а тут ще багато Азії".

Після того став Отаман Симон Петлюра розповідати про непевне положення на Лівобережжі, де большевики з північного сходу вже підсувалися під Київ. — „Які збройні наші сили", — питаю. З болем став С. Петлюра оповідати, що певний тільки Корпус Січових Стрільців під проводом Полк. Коновальця та шефа його штабу полк. Мельника. Поза ними, говорив він, ще маємо біля 25,000 війська; кілька разів стільки розійшлося домів по поваленню гетьмана. Розмова була б велася довше, одначе адютант зголосив, що жде генерал Греков, що саме вернув з Роздільної біля Одеси, з переговорів з французами, що висадились в Одесі. С. Петлюра попросив генерала увійти. Генерал ломаною російсько-українською мовою став здавати звідомлення зі своєї місії, одначе я вважав, що краще оставити їх самих та попращав. На другий день, 22-го січня 1919 року, на площі Св. Софії відбулося історичне Свято Злуки.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

СВЯТ-ВЕЧІР „СВОБОДИ" 50 РОКІВ ТОМУ

(Редакційна стаття з Різдвяного числа „Свободи" з 1901 р.).

І я, любенькі читачі мої, святкую Святий Вечір в моїй малій, рідній українській хаті. Я разом з вами всіми, що читають мене і платять центи на моє життя, засіла в теплій хаті **з а м о ж н і шого** українського бизнесмена, в шанді бідного майнера, в чужій, не своїй хаті-буді робітника, при залізних заводах, в цукроварнях, капелюшнях, молдернях, стейтових майнах, рексовнях — по всіх усюдах, по цілій безмежній Америці, від славного Бостону до спокійного Сан Франсіско. Я з вами, робітники-українці, засіла до Св. Вечері і привітавши Христа преславною колядою „Бог Предвічний", починаю оповідати свою історію. Вона цікава. Послухайте:

Ви, мої любі, вже довгі літа поневірялися по Америці, як я десь за горами, за морями, малою дитиною дрімала. Та, добрі люди, — колись вони були, сьогодні вже забули, ворожили мені кращу долю, купили шифкарту, справили які-такі лашки і казали поїхати в Америку, до своїх людей, до своєї рідні. І я причалила дня 15-го вересня 1893 року до Джерзі Сити, Н. Дж. і привитала своїх рідних щирим, рідним, козацьким, бундючним словом. Я навчала вас добра. Я закликала, щоб ви були все тямучими українцями, добрими синами своїх батьків незабутих, „бо хто матір забуває, того Бог карає!". Я вчила вас, щоб ви свою віру ні за золото, ні за срібло чужим людям не продавали, щоб до чужих не навертались.

Я вчила вас, щоб ви за просвіту старались, „чужому научались, свого не цурались". Я вчила вас, щоб ви себе взаємно спомагали, в „Союзі" єднались, не розривались, щоб братствами й „Союзом" долю собі поправляли. Тай ви мене не дуже слухали, від мене відвертались, по „салунах" свої серця звеселяли, про свою долю п'яну — дбали.

Два Святі Вечері я з Вами в Джерзі Сити святкувала. „Бог Предвічний народився" ми співали, себе щиро звеселяли.

Та тісно мені стало, братчики любі, і затужила я за моїми чорними вугілляними братами. Дочекала я на „гірці" до 18 липня 1895, купила тикет тай перебралася до Шамокін, щоб цілій Україні Американській служити, від вуглярів до всіх робітників проречи голосне слово, про нашу долю, нашу братню злуку і нашу народну распрю. Там закликала я до любови і згоди, натякувала на наші церковні лихоліття, усяку науку у тверду українську голову впихала. І знову один Святий Вечір з вами я, любенькі, обходила. І знову радісну пісню „Вселенная веселися" з вами я весело співала, тай раділа, що доля-мачуха пригортає своїх діточок, як пригорнув їх Христос своєю безконечною, Божою любов'ю.

Тай знову я, сирота, як той наш безталанний робітник, шукаючи хліба-роботи, помандрувала дня 2 липня (1897) до Мт. Кармел, тай тут аж чотири роки прокоротала...

В гарячий час, в пору важку, в самі жнива, дня 1 серпня 1900 року найшла я щирий приют, батьківську опіку, в Олифанті, Па.

(Потім прийшли знову важкі часи. Треба було мандрувати до Ню Йорку і знову до Джерзі Сити — Ред. з 1951 р.).

Тай ось сьогодні, в Святий Вечір, з вами знову до вечері засідаю тай зі зболілих грудей зі всіми українцями Божу пісню співаю...

Наша вечеря бідна-убога. Наші страви й напитки запрацьовані чорною, змученою рукою, але вони нам до смаку, вони нам по нутру. Ми силоміць відірвана частина нашого 40-мільйонового народу, чесно бережем свої добрі звичаї, а що в них злого, те відкидаємо. Ми сильні нашою свідомістю народної роботи, йдемо вперед до глибини щирих сердець тою любов'ю, яку проповідував Христос: Ворога свого любімо, усіх до серця пригортаймо. Бо ми люди, бо ми діти того Христа-Бога, котрого сьогодні прославляємо. Христос Раждається!

о. Нестор Дмитрів.

В. Улич

КОЛЯДА

З козачеством погуляєм,
Слава во Вишніх заспіваєм!
Гей, гей! Козаки, козаки!
Сяють моря й облаки!
А на сідлах отамани,
Отамани й осавули
Гострять шаблі з самоцвіту,
Уквітчали в терноквіту,
Гострять шаблі дамашкові —
Та зняли шапки смушкові:
— Ой, Небесний Царю,
Неба цього Володарю!
Поведи- - -нас- - -
та полками- - -
Полети- - -нас- - -
та вірлами- - -
Постели- - -нас- - -
та вітрами!
Понеси нас — соколами —
Поклони нас — у пороги —
Та заграй нас у остроги!
Ізбави- - -нас- - -
Ой, бо мряка застеляє
Гори сині- - -закриває!
Ой, бо ворон надлітає- - - -
Неньці очі видовбає
И серденько розтягає!
Коляд — коляд-колядниця-
Ой, заплакала зірниця —
И розступилася землиця!
Розкопалася в й н н и ц я !

ВПЛИВИ КИЇВСЬКОЇ УКРАЇНИ НА ПІВНОЧІ

Недавно в латвійській місцевості Асоте, на місці давнього городища, проведено археологічні розкопки. Розкопки виявили залишки старих домівок і понад тисячу різних предметів, які характеризують культуру і економіку часів існування городища в 10-13 віках. Знахідки засвідчують, що між людністю Латвії тих часів і Київською державою були встановлені тісні зв'язки. На місці городища знайдено багато таких речей, як київські бранслети з зеленого скла, пряслиці зроблені в Овручі, а також новгородські гривні і і.

ЩИРЕ СПАСИБІ усім тим чисеннным українським організаціям і громадянам по цей і по той бік океану, що з нагоди Різдва і Нового Року надіслали „Свободі" свої побажання. Христос Родився — Славіть Його!

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

Нашим Дорогим Односельчанам і Друзям, ВПанству Паньковим і В. Панству Гайовським зі Стемфорду, Конн., складаємо щиріщу нашого приїзду до ЗДА отсею дорогою нашу найщирішу подяку за труди, поміч, стрічу в пристані, за перші слова розради і поради, за вишукання праці і допомогу устатися в нових умовинах побуту.

Марія, Наталія і Антін РУЩИЦЬКІ

Рідні, Фамілійантам Л. Ч., Друзям і Знайомим з Празником Христового Різдва ЗДОРОВ'Я і ЩАСТЯ бажає

Осип СТЕЦУРА з родиною.

З нагоди Різдва Христового та Нового Року пересилаю щирі побажання кревняком в Маганой Ситі і Гейзлетоні, приятелям і всім Знайомим.

Інж. Д. КУЗИК.

Рідним і Знайомим — ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажає

проф. М. АНАСТАЗІЄВСЬКИЙ арт. маляр, з родиною

681 St. Peter Str., — St. Paul, Minn.

Приятелям і Знайомим пересилаємо сердечні поздоровлення та щирі побажання ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ —

Микола і Юрко ПАСТЕРНАКИ

1960 E. 30th St., — Lorrain, Ohio.

З нагоди Рождества Христового, — бажаю ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ, Рідним і всім Знайомим Друзям —

Микола ЛАГОЛА, і Брат Петро з Родиною

448 Weber Str., — Toledo, Ohio.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ! ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ і здійснення бажаних мрій, Рідним, Приятелям і Знайомим — бажає

Василь ОРИЩИН.

604 North St., — Rochester 5, N. Y.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ витає Рідню, Приятелів і Знайомих

Стефан МАТІЙЧИН,

с. o. Dietrich, Maple Grovy Dairy Johnstown, Ohio.

Д-Р ЮЛІЯН ХМИНЕЦЬ з родиною, з нагоди Різдва Христового і Нового Року вітає всіх приятелів і друзів, розкинених на чужині.

Бетлегем, Па.

Родині, Друзям і Знайомим гарних Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року бажають ОЛЬГА і ВОЛОДИМИР ДАРМОХВАЛИ.

17, Несбіт Терр. Ірвінгтон Н. Дж.

З Різдвом Христовим, — сердечний привіт і бажання здійснення наших Національних Ідеалів — шле усьому українському вояцтву —

Президія Головної Ради Братства УСС.

Назаренка Бориса й Бондаренка Василя з родинами — вітаю зі Святом Різдва Христового та бажаю щастя й сповнення бажань у Новому Році!

МИХАЙЛО НЕГЕЛЯ.

P. O. BOX 4., — Crum Lynne, Pa.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ —

бажає знайомим

о. В. МЕТЕЛЬНИЦЬКИЙ.

170 St. Ann's Ave., Bronx 54, N. Y.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО й ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ — бажають

А. ВІЛОУС і М. ПИРСЬКИЙ UKRAINIAN AMERICAN PRESS 133 E. 4th Str., NEW YORK 3, N. Y.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажає всім Приятелям і Знайомим

Осип КАРПІНСЬКИЙ.

529 E. 6th Str. — NEW YORK, N. Y.

Рідним, Друзям і Знайомим побажання —

ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

пересилають з Ню Гейвен, Конн.: О. і В. Антоняки; М. і В. Береза; І. і М. Букосвські; М. і Е. Галущаки; З. Гарасимчук; О. Гірнякова; Л. і М. Гірняки; М. і І. Голубович; М. і І. Городецькі; Т. Гутникевич; А. і Г. Гіна; Ф. і А. Дерешівські; А. і І. Голембйовські; І. і М. Дуби; Д. і Е. Жарські; О. Квасюк; І. і В. Климуки; Т. і Р. Криницькі; О. Л. і В. Лодинські; І. і Ю. Лодинські; С. і Е. Луковські; Т. Мацьків; Л. Марків; Н. і І. Мартинюки; Н. і О. Микитей; І. і В. Неболюки; В. і М. Пилидовичі; О. і Я. Попелі; о. Н. і О. Рейнаровичі; М. і Л. Рейнарович; О. і Р. Рейнаровичі; В. і Р. Рондяки; В. Гондяк; А. і А. Рощаковські; В. і Б. Сніцурович; І. і Б. Стрийські; І. і І. Телюки; Р. Тришневський; О. І. і Я. Турянські; І. Турянський; М. і М. Чайківські; М. Шайдицький; С. і Д. Шевчуки; С. і В. Шмата; В. Шмата; С. Фіголь.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України, Інк, Філія в Пессайку, Н. Дж., поздоровляє з Різдвом Христовим та бажає Щасливого Нового Року Головній Управі О.О.Ч.С.У. — членам, парохам о. Біліпському, о. Букаті, о. Пайкошеві, організаціям, які визнають визвольну боротьбу краю, Громадянству Пессайку, Петерсону, Клифтону, Гаффельду — що нас піддержує! Упр. Філії

Дорогим Друзям, Рідним і всім Знайомим, найщиріші побажання — ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажає

Базьо СТЕБНИЦЬКИЙ.

64 Ocean St., Providence 5, R. I., USA.

Українсько - Американський Горожанський Клюб у Вотервліт, Н. Й., бажає всім своїм Членам, симпатикам і українському громадянству ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

Предс. І. Урбан; кас. П. Чухта, секретар І. Сяк.

Родині, Приятелям і Знайомим по цей і по той бік океанів разом із традиційною українською благовістю „Христос Раждається!" найсердечніші бажання всього особистого й загально-національного добра з Новим Роком 1951 шлють: Іван і Михайлина СТАВНИЧІ, з родиною, 2580 St. Olga St., Cleveland 13, Ohio.

З НОВИМ РОКОМ!

Панів старшин, підстаршин, козаків і стрільців із армій УНР, УГА, та УПА і тих вихованців, що вояками скоро будуть, в день Нового Року вітаю нашим стародавнім прадідівським у цей день звичаєм: Щастя та здоровля на многії літа — дай, Боже.

З непереможною вірою в нашу українську правду вступаємо ми у вирішальний 1951 рік. — Зустрічаючи його, піднесімо наші голови, бо жде нас боротьба, бо жде нас перемога, бо жде нас гідний повурот на Батьківщину, як тих, що зброєю прокладуть собі туди дорогу.

З НОВИМ РОКОМ!

Михайло Садовський генерал-хорунжий

Рідні, Приятелям Раківця та Сосниці, усім знайомим з табору Пфаркірхен і міста Бостону — передають побажання ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РОЖДЕСТВА та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ —

Михайло і Пелагія КИСІЛІ.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

та

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

— бажають —

Рідним, Друзям та Знайомим:

ВОЛОДИМИР, ОЛЬГА, ОКСАНА, НАДІЯ ГАФТКОВИЧІ. СОФІЯ, ІРИНА САВОЙКА.

90 Wildemere Street Chicopee Falls, Mass.

Центральне Керівництво Стипендійного Фонду ім. Олега Ольжича — оцим складає всім Жертводавцям подяку за датки на потреби Фонду в 1950 році й висловлює їм якнайщиріші побажання з надходячими Різдв'яними Святами й багато щастя в Новому 1951 році!

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Д-р Петро Стерчо, керманич.

Інж. Василь Нагірняк, секр.

Рідні, Друзям, Знайомим і Краянам, усім і всюди по світу розкиненим ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО і кращого НОВОГО РОКУ бажають

Д-р Михайло і Галя ГОДОВАНЦІ

Найщиріші побажання і привіти Родині, Кревним, Приятелям і Знайомим з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ шлють

Інж. Богдан, Ольга і Орест ПОПОВИЧІ Львів-Нюарк

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ вітаємо усіх Рідних, Приятелів і Знайомих та бажаємо усього добра —

Лідія, Леонтій і Любомир КРУШЕЛЬНИЦЬКІ Ню Йорк

Всім Приятелям і Знайомим, за всіми морями й по всіх континентах сущим кличу наше щиросердечне, староукраїнське „ХРИСТОС СЯ РОЖДАЄ!"

Д-р Микола МОСКАЛЯК, з род. 355 Непперган Аве, Йонкерс, Н. Й.

Всім Приятелям і Знайомим ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажають

ФЕРЕНЦЕВИЧІ

94 Harrison Pl., Brooklyn 6, N. Y.

Рідню, Знайомих та Односельчан, щиро вітаємо із цими Святами.

Петро і Дарія ЗУБРИЦЬКІ

Роман, Ірина і Юрчик ПАВЛІЧКИ

Степан Росоха

РІЗДВО В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Ніяке свято, навіть Великдень, не очікується в Карпатській Україні з таким святочним настроєм, з таким великим піднесенням, з такою містерією, як Різдво Христове. Вже від „Миколи" святочна гарячка зростає з дня на день. У вечір св. Миколая відбуваються в церквах великі Богослужения за душі всіх померших. До церкви приносять, хто тільки що може: яблука, оріхи, пасулі, білий хліб, пшеницю, сушені овочі, мід і т. д. Всюди свічки, куди тільки око загляне. Дим з кадильниці і свічок змішався зі світлом і створив специфічно — святочне настроєння і одушевлення.

Від св. Миколая аж по Різдвяних святах, святочний настрій вже нікого не опускав. Всюди йшла підготовка зустрінути Різдво Христове якнайкраще, якнайторжественніше!

Господарі стараються, щоб коло хати, на подвір'ю і в хліві було чисто. Господині чистять і білять хати і кімнати, вмивають вікна і перуть білизну, бо вже мусить бути на Різдво чисте, як „дзеркало". Молодь приготовляє „звізди", або „вертеп" та вправляється в колядуванні, щоб затягнути „двома, а то й трьома голосами".

І так день за днем втікає як вода. Ось і „Щедрий день" надійшов. Всюди метушня. Кожний поспішає, бо ще щось до Святого вечора мас приготовити чи зробити.

Вечоріє. Показується перша зірочка. Члени родини сходяться до хати. Всюди тишина. Навіть собак не чути. Село неначе потонуло під тягарем снігу. Але зі всіх вікон низеньких хаток сяє велике світло. Здається, що село перемінилось в частину зоряного неба. В хаті всі стоять перед святими образами і моляться. Моляться за мир і спокій на землі. Моляться за їхню рідню, село і нарід. Щиро моляться, щоб Ісус, Марія і Йосиф захоронили їх сім'ю й родину, їхнє село й нарід перед війною, градом, вогнем, водою і голодом, а їхню худобу перед очима злих людей і всякої нечистої сили. Ніхто не може сумніватися у щирість і сердечність їх молитви, яка дійсно походить із найглибших глибин їхнього серця — із самої душі!

Дванадцять страв, які господиня приготовила на вечерю, мають нагородити всіх за їх цілоденний піст.

Але ніхто не спішить з вечерою так, як молодь. Прецінь, скільки то хат мусять вони обійти з колядою цього Святого Вечора!

Старші ще не встигли повечеряти, як вже перші колядники, малі українські горожани голосяться до слова. По них приходять більші, а відтак старші. Але старі немножуть всидіти в хаті, щоб і собі не піти до сусіда, кума чи до якогось свата.

Ціле село колядує; зі всіх сторін ллються до вас солодкі і чарівні звуки українських колядок, перемішані голосами дітей і старших. Тут чується „Рождество Твоє Христе Боже наш..." Там дальше „Небо і земля нині торжествують!..." З іншої сторони долітає до вас: „Ірод вельми засмутився, що Христос-цар народився". З-під іншої хати проникає до Вас „Нова радість стала". А там знову „Бог Предвічний народився...", „Тайна нам ся являє"... „Коли ясна звізда з неба засвітила"... „Час радости, веселости світу настав нині"... А з-далека, з-далека долітає до Вас: „Вселенная веселися, Бог од Діви днесь родився!..."

І дійсно, сьогодні веселиться вся вселенна. Сьогодні вся вона осяяна чудним надземним світлом. А те українське село, яке воно чудове в цю Різдвяну ніч, яке воно чарівне! З хаток світло сяє, а із зоряної обłоги сам біблійний приглядається до нього і затоплює його своїм срібним промінням.

Наближається північ. Могутній голос дзвонів заглушує спів соток колядників. Весело дзвони грають... Утихають співи... Зі всіх вулиць горнеться молоде і старе та спішить до церкви поклонитися Новонародженому!

В церкві вже розноситься спів. Всенощне почалися.

Біля 9 години ранку відбувається святочна Служба Божа. Відзначається вона від інших тим, що на неї прийшли всі здорові діти, вся молодь села. На Святий вечір кожний щось заколядував і тепер всі прийшли, щоб кинути якісь грошики до церковної „букси" в дарунок для народженого Ісусика. Сьогодні і завтра всі здоровляться: „Христос раждається!" і відповідають: „Його славіте!"

Настали три дні радісних Різдвяних свят. Другого вечора молодь ходить ще колядувати. Третього і четвертого вечора читальня „Просвіта" дає представлення. Нарід веселий і безжурний. Ненависть зникла споміж людей! Всі очікують Нового Року, щоб почути в церкві з уст пароха скільки то в їх селі народилося, скільки їх відійшло на вічний спочинок і скільки повінчалося. На Новий Рік також не має такого, щоб „не кинув щось до букси". Бо хто кине сьогодні щось на Боже, то буде мати з чого давати цілий рік, бо все буде при грошах.

Також на Новий Рік ходять в деяких селах „вінчувати" несучи повні кишені насіння і розсівають по хаті промовляючи: „Зроди Вам Боже жито, пшеницю і всяку сівбицю. Вінчую, вінчую, в трубі гурки м'ясо чую. Дайте мені гурку, бо вам у хижу дуркну! Вінчую щасливий Новий Рік, щоб ви радувались і веселились цілий рік! На многая літ!"

І в перед-вечір Богоявлення малюють на стінах кімнат хрести, як теж на дверях хлівів. В деяких селах також тризуби. Це проти нечистої сили і злих очей. Сьогодні є також строгий піст. Тільки раз на день їдять ввечорі. По вечорі ходять „щедрувати". При тім можна нераз почути прекрасні щедрівки. Деяких коріння сягає в далеку давнину наших предків, які в той час не знали про Різдво Христове і ославлювали ще Дажбога, як настав зворот сонця, при тім бажаючи господарям всякого добра і благодати!

Другого дня величаві процесії з павісами і хрестами, образом Пресвятої Діви, з могучим співом народу, походують на ріку святити воду. Відтак нарід набирає собі свяченої води додому і дають кожному напитися. Васильок намочують у свячену воду і кроплять нею все у хаті, промовляючи: „Такий би ти добрий, як свячена вода і щоб до тебе не імялося жадне лихо і щоб нечиста сила до Тебе діла не мала!" Відтак святять хату, хлів і обійстя. До визначних осіб ходить святити сам священник, який святить також школу, „Народний Дім та інші громадські інституції. Але не ходять священики святити на Закарпатті жандармські станиці і нотарські уряди. Мабуть тому, що ті об'єкти завжди були в чужих руках, які були також іншої віри! Свячену воду відтак переливають до пляшки і ховають в безпечне місце, щоб нею цілий рік підкріплюватись в тяжких хвилинах життя, коли завітає якась хороба чи інше нещастя.

Надхнінням Різдва Христового живе українське село дуже довгий час. Хто тільки раз провів життя в Карпатській Україні, той ніколи його не забуде! Той все буде тужити, щоб знову святкувати в українському селі, щоб міг налюбуватися українськими колядками і звичаями.

Дай Боже, щоб скоро дочекатися того моменту, коли зможемо знову святкувати Різдво Христове в себе дома — на рідних землях.

КОЛЯДКИ В АМЕРИЦІ

Колядки чути всюди — по всіх містах і містечках Америки, в церквах, на площах, на вулицях. Їх пересилають мільйони радіоприймачів і телевізійних апаратів, співають на концертах. Деякі з них уже мають за собою сторіччя, а інші щойно створені.

Перші переселенці привезли з собою з Европи і різдвяні колядки, як наприклад, „Адесте Фіделіс", яку співали в Европі на 119 мовах і діялектах і яка властне жадній країні не належала, а була спільним подарунком європейського континенту Новому Світу.

Також були привезені колядки з Німеччини, Італії, Франції.

Ранні колоністи Нової Англії суворо додержувалися пуританських приписів і забороняли не тільки співання колядок, але й святкування Різдва. В інших частинах країни Різдво святкували за старими традиціями. Та проте в середині дев'ятнадцятого сторіччя старовинний звичай співання колядок почав в Америці відмирати. Три американські композитори, які одночасно були священиками, спричинилися до відродження колядок. Вони створили колядки, що й тепер найбільше співаються у Різдвяний час.

Перша колядка була створена в Америці біля трьох сторіч тому. Десь у 1635 році Отець Жан Бребеф, єзуїтський місіонер серед гуронських індіян, написав колядку важкою гуронською мовою. Індіяни Південного Заходу дістали свої колядки в спадщину від еспанських священиків. Далі на півнич дакотські індіяни склали дві оригінальні колядки, так само і сіу-індіяни склали свої власні різдвяні пісні. Негри, відомі своїми духовними піснями, створили також і кілька колядок, що тепер поширилися по всій Америці. Тепер всі церкви, хори і оркестри співають і грають колядки принесені і створені національними групами, що складають Америку — поляками, литовцями, ладянами, німцями, українцями, скандинавцями. Чи не найбільш поширена українська щедрівка „Щедрик", яка на американському грунті стала колядкою! Дуже поширена німецька колядка „Тиха ніч".

Сучасні американські композитори теж роблять свій вклад до різдвяного сезону. Вони здебільшого не мають релігійного характеру і часто протягом року забуваються. Та деякі з них справді доходять до серця і можливо міцно увійдуть до різдвяних традицій нашої країни.

КОНЦЕРТ ПІЯНІСТА ВАДИМА ВИШНЕВСЬКОГО

В четвер 11. січня 1951, в 8:30 виступить з концертом в Карнегі Речітал Гол Вадим Вишневський, загально відомий піяніст, що своїми концертами у Вагнерівському місті Байройті в Баварії та як професор музики в Українській Музичній Школі завжди піддержував добру славу нашої музикальности. Своїм мистецтвом він розбуджував подив серед добірної публіки, звеличників Бетговена, Шумана, Брамса, Шопена, Ліста. Його концерти в Нюрнберській радіовисильні, у Вагнерівській залі в супроводі симфонічної оркестри під керуванням Ериха Вогнера зустрічали завжди якнайприхильнішу критику знавців і преси. Прецизна техніка, глибоке відчуття та гарний тон — то прикмети його гри.

Українська Громада Ню Йорку та околиці повинна й тепер зустрічати нашого музику своєю чисельною участю та скористати з нагоди почути його. (К. О. К.)

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ ПО РАДІО

РАДІОВИСИЛЬНЯ WNJR (News Radio, Newark)

—: передаватиме :—

В ДНІ 6-го СІЧНЯ 1951 — СВЯТВЕЧІР в годині від 5:30 до 6 ввечорі

КОЛЯДИ

у виконанні чоловічого Хору „Трембіта" під диригентурою **Михайла Добоша.**

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ

пересилаю найщиріші побажання всім Членам Відділу Ч. 441 У. Н. С.

П. Н. Голошевський, секр.

Дорогій Родині, всім Друзям і Вельмишановним Знайомим — шлемо якнайщиріші побажання всього добра з нагоди Господнього Різдва.

Дарія, Дам'ян і Андрійко ГОРНЯТКЕВИЧІ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО й ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажає членам, відвідувачам й приятелям

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КЛЮБУ

313 E. 10th St., — NEW YORK, N. Y.

Всім Кревним, Друзям і Знайомим ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажає

Іван ГНІДЬ, з ріднею,

Millstone, P. O. BOX 25., — N. J.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ Рідним, Приятелям, Односельчанам та Знайомим на рідній і не рідній землі щиро бажають —

Антін, Стефан і Володимир КОРБЯКИ

3003 Trowbridge St., Hamtramck, 12, Michigan, U. S. A.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РОЖДЕСТВА ХРИСТОВОГО і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ — Родині, Знайомим і Членам 218 В. У. Н. С. щиро бажає

Михайло і Марія СТАХУРА з родиною

146 Bright Ave, — — Campbell, Ohio.

Приятелям і Знайомим пересилаємо сердечні поздоровлення та щирі побажання ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ.

Маруся та Дмитро ВЕЛИЧКИ

2907 Oakwood Ave, — — Lorrain, Ohio.

Рідним, Приятелям і Друзям, Союзникам з краківського процесу з 1926 р., в батьківщині і в Америці та в інших краях, — щирий привіт з Рождеством Христовим і Новим Роком!

Теодор СЕМАКІВСЬКИЙ.

5200 Alta Canyada R-d, La Canada California

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

всему Українському Народові, желає ВЕСЕЛИХ СВЯТ, ЩАСТЯ І КРІПКОГО ЗДОРОВ'Я

Родина НАКОНЕЧНИХ

365 Congregation St., — Montreal 22.

З Рождеством Христовим і Новим Роком, пересилаємо найсердечніші святочні побажання, Дорогій Родині, Приятелям та Всім Знайомим — ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Дарія, Роман і Олександер ТИШОВНИЦЬКІ та Емілія ГАВРИЛЯК

205 Ave A, — — New York 3, N. Y.

Всім Друзям і Знайомим

ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажають

Б. НАКОНЕЧНІ, й В. СНІГУРОВИЧІ Шікаго, Ілл.

ЗІ СВЯТАМИ РОЖДЕСТВА ХРИСТОВОГО і НОВОГО РОКУ — бажаємо Друзям і Знайомим ВСЕГО НАЙКРАЩОГО!

ВОЙНОВСЬКІ

Братство Св. Володимира, Від. 98 У. Н. Союзу, — бажає Своїм Членам з Нагоди Рождества Христового ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Іван Дудіш, Председ. Василь Пилиняк, касієр Іван Чорній, секретар.

Бажаю своїм Кревним і Знайомим, одно-сельчанам з Рожанки Вишної і Нижної, п. Стрий, З. У. — ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ та сповнення їхніх бажань.

АНДРІЙ ЛЕСІВ

West Brownsville, Pa. Box 421, USA.

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ 1951 та ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО бажає Родині та Знайомим.

ЛЕВ МИРОНЮК з Рідною.

1261 — 55 Street, — Brooklyn, N. Y.

ДРУЗЯМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ЗНАЙОМИМ БАЖАЮ ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ 1951 ТА ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО!

ЮЛІЯН НАНАССИ

254 East 3 Str. — NEW YORK, N. Y.

ЗАСИЛАЄМО ЩИРІ ПОБАЖАННЯ ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ ДЛЯ ВП. ПАНСТВА ЮХНОВИЧІВ

Михайло і Марія ФУТЕРКО

НАДІЯ І СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО ЩИРО ВІТАЮТЬ РОДИЧІВ, ПРИЯТЕЛІВ І ЗНАЙОМИХ З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ!

Вітаємо Рідню і Знайомих з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ТА НОВИМ РОКОМ

і бажаємо всім здійснення замірів!

Наталія і Михайло ГІКАВІ, з дітьми

316 W. Chicago Ave, Chicago, Ill. USA

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ВЕСЕЛИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Своїй Рідні, Друзям, Приятелям та Знайомим в розсіянні сущим, бажає

ЮШКЕВИЧ РОМАН

ВЕСЕЛИХ СВЯТ БАЖАЄ ВСІМ ЗНАЙОМИМ

Петро і Дарія МЕГИК,

362 George Str., Philadelphia 23, Pa.

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС шле щирі побажання всім Побратимам, Управам Станиць і Красних Кошів Братства УСС на всьому світі зі Святом Народження Христа й Новим Роком!

Никифор Гриняк, голова. Р. Купчинський секретар

Приятелям, Друзям і Знайомим з Празником Різдва Христового та Нового Року шлю дружній привіт з побажанням всього добра та сповнення задумів і мрій! ХРИСТОС РОДИВСЯ! — Гриць САРАВ.

163 Jefferson R-d, Whippany, N. J.

З нагоди Різдва Христового, бажають Родині, Приятелям та Знайомим — ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

Віра і Богдан МІХНЯК.

631 N. Aiken Ave, Pittsburgh (6), Pa.

З Різдвом Христовим — пересилаю щирі побажання — ВЕСЕЛИХ СВЯТ Рідні, Всім Приятелям і Знайомим

Ю. РЕВАП.

Веселих Свят та Щасливого Нового Року! — засилають всім бувшим мешканцям табору 1 і 2 в Зальцбургу та Всім Знайомим — ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

МИКОЛА МОСКВА

St. Joseph Hill Inf., — — Eureka, Mo.

Рідним, Друзям і Знайомим бажають ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Софія, Тетяна і Семен МИХАЙЛИШИНИ

Larking Hill, — — — Harwood, Md.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ ДРУЗЯМ І ЗНАЙОМИМ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ! бажають

Юлія, Євген, Володимир і Роман ЛИСНЯКИ

ВСЕМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

— і —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

— бажає —

Платон Стасюк

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

Дем'ян Горняткевич.

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ І ЇХ СИМВОЛІКА

Різнородні обрядові форми наших свят, зокрема Різдва, насувають нам доволі настерливо питання, звідкілля походить цей, або інший звичай, що визначують різні символи, зв'язані зі Свят-Вечором у нас? Але бувають випадки, що дехто з американців у розмові з нами, як гість у нашому домі, поставить нам такі питання, а слід признати, що американці живо інтересуються побутом різних народів, може навіть більше, ніж їх історією чи географією. Отже присвятім сьогодні трохи уваги — з нагоди такого великого празника, — виясненні цих проблем.

Замітне, що дату встановлення свята Христового Різдва встановлено доволі пізно, й так на Заході між рр. 354-360, а східня Церква прийняла це свято від 378 р., де було дозший час получене з празником Богоявлення в день 6 січня. День 6 січня мав відповідати теж шестидневному циклеві сотворення світу. Християнська символіка інтерпретує хрещення Ісуса як духове народження Його, підчас коли властиве Різдво мало матеріяльний характер, отже оба празники могли бути відсвятковані одного дня. До свята Христового Різдва й Богоявлення долучено ще пам'ятку поклону трьох царів, розмноження п'яти хлібів між п'яти тисячів народу й переміненння води у вино в Галилейській Кані.

Але саме в зимовому часі (від кінця листопада до 23-го грудня) відбувалися теж як у римлян, так і у Візантії поганські свята, звані брумаліями й сатурналіями, метою яких було звеличувати богів Діонізія й Сатурна, себ-то представників плодючости вина й земних засівів. Зокрема сатурналії відбувалися з непогамованою свободою й веселістю, переставала існувати тоді різниця між панами а невільниками, невільник міг сідати при одному столі з вельможами, йому дозволяли глузувати з панів і ніхто не смів картати його ніодним словом.

Зміст тих звичаїв увійшов у деякій мірі до українських обрядових форм Різдва. І тут ми мусимо з повним признанням висловитися про толерантність Христової Церкви, що дозволила плекати далі ті прадідні поганські звичаї, приймаючи лише їх у культурнішій формі й надаючи їм більше релігійного змісту.

Поганські традиції Різдва спираються в нас на культі збільшуючого світла й тепла сонця після 21 грудня, а їх символами мають бути вогонь вода. Святочна дія Різдва зачинається в українських селян найчастіше церемонією добування нового вогню ранком у день Свят-Вечора. Обновленим, чистим вогнем розпалюють вогонь у печі на дванадцяти полінах для дванадцяти страв, що мають бути зварені на святочну вечерю. Того самого дня святять у церкві воду, яку черпають із такого місця, де вона сходиться із трьох напрямків. Після посвячення ллють її через полум'я, підставляючи миску, така вода має лікувальну силу.

Дванадцять (у деяких місцевостях навіть 14) страв мають символізувати багатство української землі. Ці страви (на Гуцульщині) йдуть у такому порядку: біб, риба, вареники, голубці, сливки, кутя з медом, бараболя з товченим часником, узвар (сушня), горох з олією й часником, ячмінна каша з олією або медом (логаза), сливки з квасолею, вареники з маком, далі „росівниця" — капустяний росіл із крупами, пшоняна каша й врешті „кокот", себто варена кукурудза. Дев'ять ритуальних страв на Бойківщині подають у такому порядку: капуста, бараболя з олією, вареники з бараболею, киселиця, біб або горох, ячмінна чи вівсяна каша (кутя) з маком, грушки, голубці з вівсяними або пшеничними крупами, пшенична кутя з маком, гриби з олією, додають теж оселедці, якщо не можна дістати іншої риби.

Найбільш типовою стравою для Святвечірного стола являється кутя, дехто з дослідників в'язує її з „коливою", стравою, споживаною в честь померших. Але кутя має більш маґічне значення. Засівши до вечері, господар (зокрема на Гуцульщині) набирає ложкою пшеничну кутю й тричі кидає її до стелі. За першим разом приговорює: „аби так ягнята скакали та блеїли, як скаче пшениця з землі до стелини", за другим разом кличе: „аби телята так рикали та підштрикували, як підштрикує д' горі пшениця та аби так хутко росли, як хутко йде пшениця до стелини". Врешті за третім разом приказує: „Як ця пшениця летить д' горі і там держиться купи, так аби бжоли трималися купи, тай аби так верталися до пасіки, як вироїться і аби сідали на землю, як пшениця паде до землі".

Свята вечера, звана теж „багатою кутею", зварена на новому вогні з різнородних плодів землі й споживана за відповідною програмою, при чому рішає порядок подаваних страв, стає — у народних віруваннях, — джерелом містичної сили: отже впливає на витворення добробуту в господарстві й водночас на відвернення всякої нищівної сили. Взагалі господар хоче мати того вечора в своїй хаті все те, що прихильне й близьке йому, а всі ворожі елементи він бажає в добрий, мирний спосіб покорити собі. Він перебирає на себе ролю неначе жреця і звертається зі закликом до всіх неприязних людей, що орудують нечистою силою, або стоять у змові з нею, далі до шкідливих тварин та врешті до небезпечних сил природи, — запрошуючи їх усіх гостинно на вечерю. В ту святовечірню хвилину, коли всі повинні бути об'єднані законом любови, як це було на початку сотворення, — господар в ім'я ближчої й дальшої родини простягає всім злим стихіям руку до згоди й то не з почування страху, а з якнайблагородніших почувань душі. Підчас того закликування господиня вносить святочно до кімнати хліби й колачі, все те укладає на столі в два ряди, й щойно тоді приходить черга на вношення страв. Кожню з тих численних страв господар набирає до корита, примішує їх із борошном (мукою), солить і несе худобі, вона перша має покушати „тайну вечерю". Взагалі українське селянство трактує свою худібку на Св. Вечір дуже ніжно, годує її найкращим сіном і напуває. Очевидно, що зі своєрідним культом худоби лучиться також вдячна ремінісценція тої прислуги, яку віддали вифлеємський віл і осел новонародженому Ісусові.

Кличем до св. Вечері має бути перша зірка. Хоч сама зірка є признана чистим християнським символом „доброї новини", як дороговказ до вифлеємського в е р т е п у, то все ж таки вечірня зоря була вже предметом культу в старинному Сході (в Єгипті, Вавилоні й Греції) разом зі сонцем і місяцем. З хвилиною появи зірки на небі господар приносить до хати „дідуха", себ-то святковий сніп пшениці або жита і вітає всіх домашніх з Святим Вечором і Різдвом. Дідух символізує прадіда, першого предка, його уважають вічно живим, невміручим, як місяць, що заєдно відновляється. Відміною дідуха на Закарпатській Україні є „корочун", це великий ячмінний або вівсяний сніп, який домашні обсипують додатково зерном. Господиня кладе на чотирьох рогах стола часник — це охоронне зілля від нечистої сили, під скатертю накладає трохи сіна, що являється вже християнським елементом, це натяк на ясла Спасителя. Іноді вносять до кімнати ще й плуг та інше господарське знаряддя, складаючи їх під столом.

Саму Святу Вечерю попереджує спільна молитва. До спільного стола сідає не тільки найближча родина, але також челядь, бідні сусіди, а вже найщиріше вітають якогось спізненого мандрівника, що в дорозі не міг добитися до своїх і зайшов до першої зустрічної хати. Настрій при столі святочний, промовляє найчасніше тільки чоловік до жінки, всі інші їдять звичайно мовчки. Деякі подробиці підчас вечері мають своє віще значення: слідкують за тінями приявних при столі, за їх виглядом і припадковими ситуаціями.

Вже під кінець Св. Вечері всі домашні починають колядувати, приймають теж дуже радо й вгощують цілі групи колядників. В основу змісту колядок входять перш усього звеличування новонародженого Христа, а далі різнородні привітання й поздоровлення, які деякими зворотами нагадують весільні й обжинкові пісні.

$1,000 — РІЗДВ'ЯННИЙ ДАР С. УГОРЧАКА

Відомий зі своєї жертвенности на всі народні потреби, п. СЕМЕН УГОРЧАК, як кожного Різдва, так і цього відвідав Редакцію „Свободи" та склав разом з святочними побажаннями свою чергову пожертву. Зложив на руки ред. Л. Мишуги ТИСЯЧУ ДОЛЯРІВ з призначенням на ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ в НЮ ЙОРКУ, який задумує закупити для цеї цілі Наукове Товариство ім. Шевченка.

Жертводавець, п. Семен Угорчак, є довголітнім членом У. Н. Союзу та багатьох наших патріотичних організацій. Він родом з Тисьмениці, Західна Україна. Має років 69, а до Америки прибув в 1912 році. Згодом заложив тут свою власну кушнірську робітню. Покинув працю перед кількома роками через важку недугу. Живе з ріднею в Брукліні й дальше живо інтересується усім українським життям, хоч уже не може тепер брати в ньому активної участи, як раніше.

ЗАМІСТЬ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ

КОЛЯДА І Н.Ф. СПІВРОБІТНИКІВ ГОЛ. КАНЦ. УНС І „СВОБОДИ"

Як кожного року, так і тепер, співробітники в Головній Канцелярії Українського Народного Союзу та в Редакції, Адміністрації і Друкарні „Свободи", з нагоди Різдв'яних Свят і Нового Року зложили свої пожертви на коляду та свій національний даток до Народного Фонду Українського Конґресового Комітету. Коляду і національний даток вже на 1951 р. зложили:

	Коляда	Н.Ф.		Коляда	Н.Ф.
Д. Галичин	$ 25	$ 50	В. Кушнір	$ 3	$ 10
Л. Мишуга	25	50	Люба Лапичак	3	10
Р. Слободян	10	50	Неоніля Мерена	3	10
Г. Герман	10	50	Ірина Павлюк	3	10
С. і М. Демидчук	10	25	В. Сохан	3	10
С. Шумейко	10	25	М. Борецький	2	10
А. Драган	10	25	Д. Кусий	2	10
Д. Слободян	5	25	Ярослава Левицька	2	10
С. Гладкий	2	25	Люба Мисевич	2	10
Я. Кулинич	10	15	Стефа Раян	2	10
Осипа Ґіббонс	5	10	Т. Твардовський	2	10
Анна Каша	5	10	Надія Онишкевич	2	10
И. Кмиш	5	10	Т. Литвинюк	1	10
Д. Кравець	5	10	Софія Стецура	1	10
С. Куряк	5	10	Я. Левицький	5	5
С. Парицький	5	10	Катерина Маґура	3	....
Меланія Мілянович	5	10	Ольга Михайлишин	3	....
С. Федів	5	10	Надія Срамович	2	....
С. Шимон	5	10	Уляна Явна	2	....
Т. Гіль	3	10			

АМЕРИКАНСЬКІ РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ

Як попередніх, так і цього року Музей Знання й Промислу в Шікаґо влаштував Різдвяну виставку від 25 листопада до 10 грудня 1950 р., як про це появилися газетні вісті наперед. Ціллю таких вистав є ввести в Америці Різдв'яні звичаї на лад інших, старших націй. Щоб це осягнути, музей запрошує різні етнічні групи Старого Світу, щоб вони показали зразки своїх Різдвяних звичаїв. Цього року взяли участь 18 національностей, між якими була й українська група. Осередком свята була вистава Різдвяних ялинок кожної національности, прибраних відповідно до національної традиції.

З цієї нагоди управа музею вислала до газет статтю, в якій з'ясовані звичаї деяких народів, прив'язані до самої ялинки. Сказано там, що Різдво є загально святковане в цілому християнському світі, а його традиція відзеркалює культуру, економічне тло, і географію країни, в якій ці звичаї збереглися. Рільниче минуле, яке є минулим майже кожної етнічної іміґрації, яка прибуває в Америку, причинилося до утривалення цих звичаїв в Старому й Новому Світі. З цим злучена сама традиція Христового народження, яка своєю містерією дала початок обрядам, які й тепер мають першенство перед іншими.

Історію першого Різдвяного деревця приписують Лютрові. Він — як кажуть — вийшов на поле однієї Різдвяної ночі. Ідучи попри німецький ліс, побачив зорі, що миготіли поміж зеленими деревами. Зачудований такою красою, він прийшов додому і поуставляв свічки між галузками зеленої деревини. Це мала бути перша Різдвяна ялинка. Насправді традиція є старша. Перші християни вживали зеленої деревини як символу невмирущої віри.

Без огляду на початок Різдвяної ялинки, вона стала символом матеріяльного стану народу. Хоч ялинка є спільна всім націям, то прикраси для неї є відмінні, відповідно до національної вдачі. Так, напр., на Литві солома є матеріялом для будови вітряків, кліток для птиць і інших предметів, перeминаючої краси. В Альпах сніг має вплив на швайцарські прикраси. Українське деревце відзначається зеленими вінцями і галузками червоної калини, а під деревцем є купа соломи. У скандинавських країнах маленькі прапорці встромлюють посеред зелених вінців на сосонці. Французи окрашують деревце делікатними виробами, покритими „янгольським волоссям" сріблистої краски сніжними м'ячиками. Поляки ставлять під деревцем паперові вироби, які нагадують ношу селян. Японці, наслідуючи західний Світ, навіщують свої „японські помаранчі" („танджеріни") і медяники з рижу. Америка до всього того додає найрізнорідніші світляні винаходи, які становлять прикрасу модерних ялинок. Святий Миколай є головною темою при підшукуванні прикрас в націях Західньої культури. В Америці прийнявся характеристичний звичай вивішування панчіх, наповнених дарами, а це ціхує багатство країни. В Голяндії втримався легендарний кінь, якого зупинять діти своїми порожніми капцями, щоб дістати від нього дарунок для окупу. Оба останні звичаї принесли в Америку голяндці й німці, коли закладали свої колонії.

Різдвяний обід є складовою частиною Різдвяних Свят, але про це треба написати окремо, так само як і про коляди і забави. Таке саме і з іншими частинами цього величавого свята.

Тому Різдво, яке тепер святкують в Америці, є на ділі, святом усіх націй. Звичаї і культури цілого світу склалися на вивінування різноколірового великого духового дивану, який переходить в американську традицію і дає свідоцтво про братерство людини і про спільний початок оцієї традиції, який записався словами: „Слава во вишніх Богу і на землі мир для людей доброї волі".

НА УКРАЇНСЬКІЙ ПРИДУНАЙЩИНІ

Під час війни, як відомо, до території СССР приєднано значний простір, що в географії має назву Бесарабія. З частини Бесарабії створено Молдавську республіку, частину приєднано до УССР під назвою Ізмаїльської області. Звичайно, в Ізмаїльщині зразу ж встановлено совєтські порядки, такі самі, як в інших західних областях.

Як приклад з життя сучасної Ізмаїльщини совєтська преса подає одне село, яке мало назву Кара-Махмед, а з приходом большевиків для пропаґанди було переіменоване на Шевченкове. Село, більшістю українське, не піддавалося процесам совєтизації. До 1947 р. створений в селі колгосп не об'єднав навіть третини селян. Не зважаючи на посилену пропаґанду, селяни відмовлялися йти до колгоспу. Вони, — признає навіть совєтська преса,— „довго були в полоні відсталих настроїв, боялися артілі, чіплялися своїх одноосібницьких клаптиків, і важко було їм втовкмачити, що в колгоспі жити краще..." Але під сучасну пору, вживши відповідних засобів, совєтська влада селянам Шевченкового таки зуміла „втовкмачити". Шевченківці всі вже в колгоспі. Працюють на колгоспних полях, а вільним часом ходять на казьонні мітинґи, слухають радіопередач з Москви з установлених голосників, посилають дітей до совєтської школи. Вони „відчувають себе рівноправними з усіма громадянами великого СССР".

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

ДОЛЯ ПОВОРОТЦІВ З АМЕРИКИ

В останній війні американський уряд, як відомо, погодився на те, щоб люди з країн східної Европи по власній вподобі охоті верталися до своїх матірних країн. Згідно з американсько-совєтським договором, з Америки виїхала також група українців, переважно селян і робітників. Що з ними сталося, коли вони переступили совєтську границю, про це можна тільки догадуватися. Совєтська преса початково присвятила їм дещо місця, згадуючи, що їх розміщено по колгоспах і фабриках в УССР, але пізніше й замовкла. Тільки час-до-часу тепер прориваються вістки, які говорять про побут цих нещасливих людей, що їх любов до батьківщини так безсоромно використала совєтська система.

Оце недавно опубліковано статтейку Стефанії Кошель, тепер колгоспниці в одній з західних областей. Вона пише про себе таке: „В 1944 р. наша родина, як і тисячі інших українських сімей в Америці, отримала можливість переселитися в СССР на Україну. Зростаючи в умовах злобних брехень про рідний наш край, ми в час переїзду не могли й уявити собі, яка радість нас чекає, серце ж сповнилося добрими передчуттями. Назавжди запам'яталися мені хвилини щасливого прибуття ешелону на Україну. Стояла вже пізня, холодна осінь. Мати побачила на станції уповноваженого по розселенню, і відразу до нього: „Пошануйте вдову з дітьми, допоможіть швидко огніздитись, одігрітись". Уповноважений ласкаво всміхнувся: „Добре, добре, матусю", — і тут же дає розпорядження, щоб не яке вже наше майно, речі хутенько вантажили на машину. Під'їжджаємо до гарного, новенького будинку під черепицею. Якийсь дідок відчиняє ворота, гукає: „Сюди, сюди, просимо до господи!" Бачу, моя мати здивована, вражена. Бачу, від добра, яке вперше її так зогріло, вона плаче, коли нас заводять у чудові кімнати, навіть натоплені до нашого приїзду... „Оце ваш радянський дім, поздоровляю з входинами!" — урочисто, з душевним теплом мовив уповноважений... Ми стали колгоспниками. Нам засвітило сонце совєтської батьківщини. Через короткий час — я вже ланкова у молодій артілі села Лошнів на Тернопільщині... Ось вона, світла доля, ось вона, ласкава, добра для трудящого совєтська земля..."

Оце так Стефанія Кошель, „натерпівшись від злиднів в Америці", потрапила до „натопленої господи і осягнула „найвище щастя", ставши ланковою в колгоспі... В совєтській газеті вона ще до того відгрожує в бік „американських імперіялістів". Звичайно, інші люди, які прибули з Америки, в кращому випадку так само „щасливо" коротають свої дні в колгоспних ланках і бриґадах.

ЕСТОНСЬКИЙ ХОР У КИЄВІ

В колонній залі філярмонії відбувся концерт чоловічого хору Естонської ССР під управою проф. Ернесакса. У репертуарі хору, що існує від 1945 р., 200 совєтських пісень.

Куди змагає українське громадянство ЗДА?

(Закінчення зі стор. 2-гої).

Друга світова війна, її вислідки й епілоги зреволюціонізували українську громаду в ЗДА: її обличчя, обсяг її зацікавлень та її конкретні змагання. Поява в середній і західній Европі сотень тисяч втікачів із рідного краю викликала небувалу до того часу щодо розмірів і вислідів збіркову допомогову акцію. Водночас — марш на Берлін „І-шої української армії" і тим подібні назверхні українсько-совєтські блефи запаморочили частину інтелігентської верхівки в ЗДА, яка прийняла совєтофільське „зміновіховське" становище й викликала цим глибоку моральну крізу. Українська громада в масі відмежувалася від тієї диверсії і життя перейшло до денного порядку над невдачниками. — Зате до ЗДА почала плисти нова іміґрація. Коли д-р Лука Мишуга бідкав у передовій статті в „Ювілейному Альманаху УНСоюзу", що появився в 1944 р., — що іміґраційні приписи замикають доплив українців до Америки, та мріяв про народини нових молодих провідників української громади в ЗДА, — то сталося чудо: округло 40,000 українських скитальців приїхало вже після війни до ЗДА, а між ними тисячі інтелігентів із високою освітою, а між ними сотні чільних діячів політики, науки, літератури, мистецтва. — Вони стали тією — „новою кров'ю, що оживила дотеперішнє життя, але й внесли в нього фермент. Вони принесли з собою проблеми, якими жив край і еміґрація, проблеми не зовсім і не завжди зрозумілі давній тутешній громаді, водночас стрінулися з місцевими проблемами, людьми й методами діяння, що їх ще не розчовпали. І сьогодні переживаємо ще час ферменту, проте вже на наших таки очах лагіднішають і щезають деякі перші різкі дисонанси (проблема „старих" і „нових"), на наших очах починає схилятися вділ лінія — „радісної творчости" нової іміґрації, яка — під натиском нетерпеливих — ішла рантово вгору, — на наших таки очах починають відділятися речі малі від великих і ясно зарисовуватися обриси найбільших проблем.

Існують дві найбільші проблеми всього життя української громади в ЗДА: 1. політична оборона інтересів України на американському терені і — 2. передача глибокого сентименту до України, як батьківщини батьків, новому поколінню. Всі інші питання, всі суперечки і рішення, всі політичні й культурні, ба навіть харитативні організації і їх діяльність, стоять під знаком одної з отих двох найбільших проблем. Як їх розв'язувати, яких принципів триматися при цьому і якої методи діяння — це суть всієї внутрішньої метушні, всіх спорів і всіх зусиль скоротити по змозі до мінімум теперішній час ферменту. І правильна розв'язка цих двох основних проблем — ось завітня ціль, до котрої змагає українська громада в ЗДА. Бо якою вищою може бути ціль, як місія успішно допомогти Україні здобути прихильність американського народу і його державної верхівки до її державницько-визвольних змагань та при допомозі Злучених Держав здійснити заповіт IV. Універсалу?! І якою вищою може бути ціль, — над місію — передати наступним поколінням, народженим вже на американському ґрунті, глибокий, сердечний сентимент до української батьківщини батьків, сентимент, що так, як в ірляндців, жидів, італійців чи поляків, зуміє знайти синтезу „двох батьківщин" і зробити з американського державного патріота — не меншого патріота України, вдержуючи з нею духові нитки та всебічно допомагаючи їй?!

Далека це дорога до кожної з отих цілей і, різним людям здається, ведуть до цих цілей різні стежки. Тому саме нема ще повної одностайности у тому, котрою стежкою іти найкраще. Але це не є найважніше. Найважнішою є свідомість цих двох цілей, найважніше те, щоб ота свідомість пішла вглиб української громади і стала її духовим змістом. Коли це станеться, то питання „Куди змагає українська громада в ЗДА?" - не буде потребувати дуже штудерної відповіди: вона буде проста, така, як її диктують інтереси України, сьогодні тотожні з американськими, та інтереси збереження української субстанції в Злучених Державах, як окремої національної ґрупи.

Коли ми є ідеалістами і віримо, що український нарід у цілості здобуде свою Правду, то мусимо вірити, що й українській громаді в ЗДА пощастить віддати таку прислугу відбудові української держави, як віддали її Польщі американсько-польські громадяни чи Чехії — американсько-чеські, дарма що нема вже між нами таких прочан, як Падеревський чи Масарик. І мусимо вірити, що питання впливу рідної хати й рідної школи на молоде покоління вийде з завороженого кола та зуміє знайти ще більше, як досі, місце для українського сентименту, поруч із могутніми впливами американізації.

Тому назвім цей третій період життя американсько-української громади, в якому й ми беремо участь, періодом шукання синтези між Америкою та Україною, однаково у політиці, як і культурі. Знайде її громада — відіграє історичну ролю, — не знайде — розпливеться і не заслужить собі на пам'ятник на тій Землі, з котрої вийшла. Підвалини під цей пам'ятник — мусимо збудувати ми самі!

ОНО

ЗАМІСТЬ СПОРТОВОЇ ЯЛИНКИ

Особиста „традиція" автора цих рядків наказувала йому завжди влаштовувати в часописах „спортову ялинку". Дуже проста справа: за ялинку правлять шпальти часопису — треба тільки обвішати її вислідами річної праці спортовиків.

Від двох літ (тобто, від мого приїзду до ЗДА) цієї традиції продовжати не можна. В минулому році ми, на терені цієї країни, мали тільки одне спортове товариство (УСК — Ню Йорк) — ялинка була б ще дуже бідно вбрана. Цього року було вже 6 футбольних клюбів в Америці, мабуть 5 в Канаді, — наскільки не помиляюся — 3 дружини відбиванки (2 в Америці, 1 в Канаді), були либонь дружини кошівки (бескетболу)...

„Мабуть", „либонь", „наскільки не помиляюся"... Так і тільки так може говорити автор цих рядків, що сидить на глибокій провінції й живе тільки тим, що вичитає в пресі. А в пресі (маю на думці щоденну пресу в Америці) час-до-часу появиться переперчена „ковбаса", довжиною в 6 „гат-доґів" — і знову цілими тижнями ні слиху — ні диху.

В останніх тижнях справа помітно покращала, рецензії стали коротші й появляються частіше — але невже вони обхоплюють цілість нашого спортового життя? Коли спортовець у „Свободі" шукає спортової рубрики (а він її завжди шукає!) і знайде вислід змагань УАСТ—Ню Йорк — то чому він у тому ж, чи наступних числах не знайде про УСК —Ню Йорк, про филаделфійський „Тризуб", про шикаґських „Левів", дітройтських „Вовків", чи клівлендський УСК („Юкрейнієнс")? Чому в обох американських щоденниках ніколи нема хочби й слова про життя наших спортових клюбів у Канаді (чи ж вони не українські?..) — і навпаки?..

Треба респектувати волю дописувача, співпрацювати з тим чи іншим часописом — але виправдання, мовляв, рецензія була в такому й такому тижневику, — не видержує критики. Бо на спортову подію з неділі нетерпеливо ждуть маси спортовців — вислід її мусить появитися в першому ж після неділі числі щоденної преси. Що це коштує? — П'ять хвилин писання (вислід, зазначення, де, коли, з ким і за що йшли змагання, вирахування головних акторів) і 1 (один) цент за поштову картку. Коли це побожне бажання нарешті „станеться тілом" — і ми, в одному й тому ж самому числі щоденника на одній шпальті вичитаємо висліди змагань усіх наших спортових клюбів?..

Нюйорський спортовий дописувач „Свободи" порушує проблему створення спортового тижневика й закликає відгукнення. Просимо дуже! Шановного автора повідомляємо, що цю справу вже обговорювали зо мною два відомі наші спортовці, на три місяці раніше. — Тому, замість відповіді, завдам йому ті самі, що й їм питання: про що буде писати (звітувати) такий тижневик — коли з десятка центрів нашого спортового життя не прийде (або прийде в місяць пізніше) звіт?.. — Шановний автор — і не тільки він — напевно не знає, що в Клівленді-місті від року існує і робить добрі висліди в змаганнях футбольний клюб — „Юкрейнієнс". Хто й де про те дотепер читав?.. На жаль воно в нас так: людям легче поставити і вдержати в ході складну машинерію клюбу, ніж дати до преси знак про її працю.

В одному з чисел „Лиса" був жарт про те, мовляв, від приїзду скитальців, в Америці помітно зріс тираж німецьких і польських часописів. Щодо німецьких, у Ню Йорку, нема чого й дивуватися. „Штаатс-Цайтунґ унд Геральд" кожного понеділка приносить точні звіти про змагання місцевих УАСТ й УСК-у. Тільки до українських часописів нема кому слово-дві написати.

Звичайно: в даному випадку не йдеться про нашу пропаганду назовні. Цю пропаганду роблять своїми перемогами наші спортовці, а слідом за ними американська й інша чужомовна преса (слово: українець — у „Лоррен Джорнел" я вперше вичитав у заголовку: „Клівлендські українці б'ють першуна Лорейну, Джермен-Амерікенс, 4:1").

В даному випадку йдеться про суто-українську справу, — про те вона важлива не менш зовнішньо-політичної. Йдеться про те, що в такому небувалому для нас розпорошенні, преса з'являється єдиним пунктом збору наших сил, доказом (собі самим!), що ми існуємо, живемо й ростемо. Не використати й цього засобу значить самому „опускатися на дно" й тягти туди тих, які творять життя нашої спільноти.

ОЗБРОЄННЯ ЗДА ВКАЗУЄ НА ВІЙНУ ПІСЛЯ 1951 Р.

Вашинґтон, 4 січня. — Не зважаючи на загальні розмови, що війна в Европі вибухне впродовж 1951 р., Злучені Держави роблять підготову до оборони так, наче б війна мала прийти пізніше. Між високими урядовцями є такі, що не вірять щоб Росія починала війну ще в біжучому році. До такого заключення приходять урядовці на підставі висловів в совєтській ноті в справі Німеччини, хоч британійський переклад тих висловів звучить інакше ніж американський.

Одною з причин, чому Росія не мала б іти до війни в теперішньому році, є старість диктатора Сталіна, якому минуло 71 років життя. Тому, що він розбудував комуністичне царство на велетенських просторах, він не хотів би бачити його в руїнах від атомової бомби, яка мусіла б бути вжита Західними країнами на випадок війни в Европі. Він радше хотів би заокруглити російські осяги в Азії, здобуваючи Корею. Вона потрібна йому як база до наступу на Японію.

УКРАЇНЦІ МІЖ АЗІЙСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ В АДЕЛЯЙДІ

На аделяйському університеті (в Австралії) студіює поважне число азійських студентів. Є там багато індійців, китайців, сіямців, цейлонців, індонезійців і ін. Вони об'єднані в організації Юнайтед Нейшенс Юз Феловшіп, до якої належать теж австралійські і новоавстралійські студенти. Виділ Академічного Товариства при Українській Громаді Південної Австралії нав'язав зв'язки з цією організацією і запросив виділ Ю. Н. Ю. Ф. на товариський вечір 21 жовтня 1950 року. Про це сповіщає український незалежний тижневик „Єдність", який виходить в місті Аделяйда в Австралії.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Різдвяна Служба Божа по Радіо.

Дня 7. січня 1951 р., через радіовисилаємо WFUV на довжині 90.7 метрів передаватиметься ціла Різдвяна Служба Божа з Церкви Св. Юрія в Ню Йорку.

Службу Божу відспіває хор Св. Юрія, під проводом дірігента п. **Теодора Онуфрика.** Як рівнож, хор приготовив колядки котрі увійдуть в програму Служби Божої.

Цю наздвичайну подію завдячуєм відділові Ліги Української Католицької Молоді в Ню Йорк—Ню Джерзі.

UKRAINIAN CAROLS JAN. 7, ON WAAT

The Jersey City Lysenko Choir, under the direction of Joseph Stecura will sing a program of 14 Ukrainian Christmas Carols on Sunday, January 7th, from 6:05 to 7:00 P.M. over Station WAAT from Newark, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Річні збори Тов. Ольги Васараб, від. 47, відбудуться в понеділок, 8. січня, о год. 7. вечером, в церковній салі, 235 Carbon St. Проситься всіх членів прийти і вирівнати довги. — А. Малицька, предс.; М. Копчук, кас.; М. Заблоцька, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. О. Шікаґо. — „Голос Америки" українською мовою передається кожного дня від год. 1.30 до 2 попол. за нюйорським часом („Істерн Стендардт Тайм"), який відповідає московському часові на Україні від год. 9:30 до 10. Передача йде на коротких хвилях довжиною 13, 16, 19, 25, 31, 41 і 49 метрів і транслюється на середніх хвилях довжиною 251 метрів.

У ВЛАСНІЙ СПРАВІ

З огляду на непередбачену кількість оголошень, надісланих вже теж після речинця, нам не пощастило використати в цьому святочному числі всього того матеріялу, що приготовано і пляновано. Тому, деяку кількість оголошень довелося перенести до тижневого додатку в англійській мові, а ввесь матеріял, як теж спізнені побажання і оголошення, будуть надруковані додатково в черговому числі „Свободи". Наше бажання видати ще чотири дальші сторінки, не можна вже було здійснити з технічних причин. За всі ці, спричинені обставини недомагання, прохаємо вибачення в наших ВП. Читачів. Христос Родився!

РЕДАКЦІЯ „СВОБОДИ".